

СПОРТ

ПалгІайчен латархой Россе цІерах
дакѡа лоацаш хургба, Лас-Вегасе
U-23 дунен Хьалхале кѡвсача

16

ЛОАМЕ

«Наькѡаш цІенду
Ди» яха эѡболам
дІахьоргба «Аьрзи»
заповеднике

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№38 (12765)
Арѡара
бутт,
8 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маьтсела бетта 1-ча дийнахѡа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хѡарак»
яха орден
еннай

СВО

МагІалбика кхале
дийцар СВО
доакѡашхой, цар
дезалаш хьаллацарах

4

ДАГАБАЛАР

ПалгІайчен Миннаца
кулгалхочо дакѡа лоац
Симферополе дІахьоча
меѡакхетаче

7

КХЕРАМЗЛЕ

Илдарха-ГІалий тІа
кагирхой Юмабу
харцахьарча хІаманна
духьаллатта

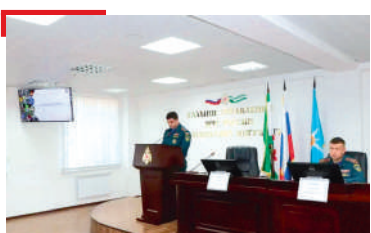
8

ХЪЕХАРХОЙ ЦІАЙ

ПалгІайчен Халкѡа
Гулламе безбир
республикан дикагІа
бола хъехархой

10

ЦІАЙ-КХЕТАЧЕ

ПалгІайчен МЧСе
дездир мехка
граждански оборона
94 шу дизар

14

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Хъехархой даькѡалабувца Ди

Кѡона тІехье оамалца кхееш

9

Хоржамий кхел керда- йоаккхаргѡа

Гаьгенаькѡан
Руслана
вІашагІкхетар
хилар, ГІалгІайчен
хоржамий кхела
кулгалхочунца

3

ГалгIайчен
Кулгалхочо
дакъа лаьцар,
Шолжа-ГIалий
тIа КадыровгIар
Рамзана
паччахьал
чIоагIдеча

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас дакъа лаьцар, Шолжа-ГIалий тIа КадыровгIар Рамзана паччахьал чIоагIдара лаьрхIа кхетаче дIахьош. Из юхахержав Нохчий мехка Кулгалхочун дарже.

Цига бар керттера политически дакъь тIара кулгалхой. Нохчий республике вера Даькъастерча федеральни куран Россее Президентта викал ваь Чайка Юрий, иштта СКФО кхыча моттигашкара кулгалхой.

Хьаьшаша из хьаллоацаш къамаьл дир, иштта белгалдир Даькъастен моттигашта юкьера бувзам лелабар лоархIаме долга.

Мехкадас
даькъалабийцар
Нохчий
Республикан
бахархой,
Шолжа-ГIалан
208 шу дизарца

Ужахьанаькъан Хьамзат

Нохчий мехкара керттера шахьар ше хьакхелла 208 шу дизар дездеш я. Цу денца республикан кулгалхо КадыровгIар Рамзан, иштта беррига бахархой даькъалабийцар ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

«Шолжа-ГIала атта боацача наькъах чакхьаьлар. Тахан из я дика дегIайоагIаш, укх тIехьарча шерашка духа хIама хувцаденнад цига. Керда фусамаш, наькъаш, юкьарлон доазонаш, вахарца ювзаенна гIишлош, вай заман архитектуран моттигаш хьалъаьй. Нохчий столицо тIаоз Даькъастен республикай хьаьший эза ца Iеш, ерригача Россее бахархой. ДIахо а иштта дегIайоагIаш, йоккхий проекташ юкьейоахаш, толамаш даха аьттув хилба шун. Беррига бахархой могаш, паргIата, кхоане йолаш бахалба», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Шолжа-ГIала хьакхеллай 1818 шер, цу хана Шолжа хин берда тIа хьалйир гIала. Ах бIаь шу кхы даьлча - 1870 шер, шахьара цIи лелае боько елар цунна. Советски ханаьша Нохч-ГалгIайчен столица яр Шолжа-ГIала.

ГалгIайчен Кулгалхочо ваьча денца даькъалавийцар Россее Президент

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас ваьча денца даькъалавийцар Россее президент Путин Владимир. Белгалдир, цо мехка кулгал деча юкьа гуш хилар, чоалхане исторически тIахьехамаш тIехьашка дита, паччахьалкхен доккхий декхараш кхоачашдаь хилар. Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас аьлар, из бахьан долаш, мохк чIоагIбелар, шийна чура цхьоагIо лорайир, дегIаахара оагIув хьакхеллар. Республикан Кулгалхочо Путин Владимир кхыча паччахьалкхенашта юкье а цIихеза кулгалхо ва, аьнна, белгалдаьккхар, цо кулгал деча тькаь шера лоархIаме даькъа дIалоацаш хьавоагIа из йоккхача политикан даькъ тIа, вай заман халкъашта юкьера гIулакхаш, Россее стратегически хургдар вIашагIдоллаш.

«ГалгIайчен бахархошта лоархIаме да Iа республикан терко лоаттаяр, цун бахархой

хьашташ кхоачашдеш хилар. Аз, се ГалгIайчен Кулгалхо хиларах тарра, доакхал ду, Хьона тIавена сай къамаьл де, республикан кхоане тояра хаттараш дувца таро хиларах. Тхона из духхьал оаха яхар дIахазар хинна Iац - из республика дегIайоалаяра, керда таронаш хьакхоллара, Россее вахара тхоашкара даькъа юкье дахьаш хилара бехктокхам ба.

Россех дIакъаста йиш йоаца цхьа даькъа да ГалгIайче, цудухьа оаха кхетаду цун хургдолчун хьалхашка тхоай бехктокхам боккха хилар. Тхоай Iадаташ лорадеш, экономика чIоагIьеш, вахара оагIув дегIайоалаеш, кагирхошта хьалаш хьакхоллаш, керда проекташ кхоачашьеш, вай мохк чIоагIбеш, дегIабоалабеш оаха тхоашкара даькъа юкьедахь», -

аьлар республикан Кулгалхочо.

Ше ловца боаккхаш, цо аьлар, Путин Владимир Владимирович могаш, хьинар долаш, Даьхен гIулакхаш нийса леладеш хилар ловшийна, Росси дегIайоалаяра наьъяргIола коталонаш, толамаш доахаш хила низ кхоачалба Хьа дIахо а, аьнна.

Иаьлий-Юрта керда дарбанче хьайийллар вай Мехкадас

ГIазданаькъан Ахьмад

Иаьлий-Юрта керда дарбанче хьаеллаш, дикахетар хилар бахархошта. Цига даькъа лоацаш вар мехка кулгалхо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла, гIишлон балхех йолча Министерствонна хьалха латта, цу дерригача гIулакха тIахьожам лоаттабаь Иленаькъан Муса.

«Болх сихагIа йистебаккха хьожаш хиларал лоархIамегIа дар тхона, хIара хIама боагIгIаца боараме, тIехьагIа гучадаргдола цхьаккха кхоачамбоацар доацаш кхоачашдар. Дарбанче къахьега безарашта, унахошта ма хулла паргIата хургйоллаш тоаяь я из моттиг. Юртарча бахархой унахцIено лораяра тIехьа баьккха лоархIаме гIа ба ала деза цох тахан», - дийцар «Сердалога»

министр волча Иленаькъан Мусас.

Белгалде деза, таханар-

ча ханага хьежжа йола дарбанче хьалъяр бахархошта доккха совгIат долга. Таханарча дийнахьа денз, лора тIабахар, дегIа хьал тохкаш чакхбалар, дарба дар, юртарча арабовла ца безаш, чакхдаккха аьттув ба цу наьха. Беррига болх лакха тIахьожам беш, деррига теркалдеш дIабихьаб.

Кабинеташ йоккха, сийрда я, хьежаш барIа беа залаш а дегIа могашал эшанна, маьженаш лертIа болх беш йоаца нах теркаме лоацаш тоаяьй, дарбанчен тех-

нологически парке таханара дикагIа дола гIирсаш латт. Юртарча дарбанче болх бе лакха говзал йола лораш хьаухаргболаш, деррига боагIгIаца боараме тоаде, массадолча хIаман Iалашо е хьежаб цига.

УнахцIенон оагIонца дувзаденнараш меттадоаладара тIехьа лоархIаме, боккха болх ба ала деза цох. Цу гIулакхо хьагойт, шахьарерча, юртарча дарбанчешта юкье йоккха башхало йоацилга.

Мехкарча Халкъя Гуллама кулгалхочун дарже хержар Гаьгенаькъан Руслан

Оздой Ийса

Магасе дIайихьар Халкъя Гуллама кердача, бархIагIча оагIонцара кхетаче. Республикан хьалхашка латта лоархIама декхараш белгалдеш, къамаьл дир депутаташка вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Халкъя Гуллама керда кулгалхо хержар цу дийнахьа. «ЦаI йола Росси» яхача фракце доакъашхо Гаьгенаькъан Руслан хургва Халкъя Гуллама кулгал

деш.

«Хьалха хиннача балха тIа дайзараш Халкъя Гулламе къахьегаш дикка накъадаргда, аьнна, хеташ ва со. Мехкарча Паччахьалкхенца бувза-ме долаш, цхьана республикерча экономикан, бахархой вахара хьал тоадара тIехьа къахьегатеза. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас белгалдаь декхараш кхоачашдара тIехьа боккха болх ба дIабахьа безаш», - аьлар Гаьгенаькъан Руслана. Иштта цо баркал кхайкадир хоржамашка дакъа лоа-

цаш, депутатий оагIув хьаллаьцача бахархошта.

Вай Мехкадас теркалдир, парламента кердача тоабан юкъе из гIулакх дикка довзараш санна, хIетта къахьегателалуш бола къонабараш а болга.

Къаьстга терко еш дийцар республикан кулгалхочо цу юкъе тIема операце доакъашхой хиларах. Россие Президента чIоагIонца юкъеьккхача «Турпала никъ» яхача проекте хьалхаьннараш юкъебахар цу тоабанна.

Мехкадас белгалдечох, тIема

аренашка Даьхен хIама лорадеш лаьттарий тахан республикера лоархIама декхараш кхоачашде а хьинар, говзал хургья.

Федераце Совете ГIалгIайчен Парламента болх дIабовзийташ хургва Хамченаькъан Белан

ГIазданаькъан Ахьмад

Мехкарча Халкъя Гуллама депутаташа хоржамаш дIадихьа, РФ сенатора декхараш тIадаьхкар Хамченаькъан Бахьаудина Белана. Белгалде деза, Хамченаькъан Белан парламента декхараш дукха хана денз дика довзаш волга.

Российски Парламента лакхерча палате вай республика дIайовзийташ хьавоагIа из, 2016-ча шера гуйран шоллагIча бетта денз. Федераци Совете ахархой кхачан политиках, Iалама гIулакхех йолча Комитет кулгалхочун гIонча волаш, къахьегаш ва из.

2026-ча шера ахкан тIехьарча бетта, Россие Пре-

зидента Амарца Даьхен гIулакхашка белгалваларах, парламентаризм йоаржаш хьинаре къахьегарах йола орден елар цунна.

Мехкарча Халкъя Гулламе къоастадаьчох дар, бокъонца доагIагIа тайпара РФ Федеральни Гуллама Федерацин Совете дIадохийтаргда, сенатора гIулакх чIоагIдергдолаш.

Гаьгенаькъан Руслана вIашагIкхетар хилар, ГIалгIайчен хоржамий кхела кулгалхочунца

Курскенаькъан ИбрахIим

ГIалгIайчен Халкъя Гуллама кулгалхочун кхетаче хилар республикан Хоржамий комиссее кулгалхочунца Йовлой Мусайца. Цига иштта дакъа лоацаш бар паччахьалкхен гIишлон, законодательства комитет кулгалхо Чернышева Юлия, Парламента Аппарата кулгалхо Гаьгенаькъан Башир, цун гIонча Горчхананаькъан Муса.

Доакъашхоша дийцар ГIалгIай Республикан Хоржамий комиссее вIашагIйоллара хаттар. Кердача комиссее тоаба вIашагIйолларгья «Российски Федераци бахархой референдуме дакъа лацара бокъон кертера тешам баларах» долча федеральни законага, иштта «ГIалгIай Республикан хоржамий комиссее» республикан законага хьежжа.

Комиссена чувоагIаш хургва 12 доакъашхо. Царех ялх хьо-

жаву республикан Кулгалхочо, кхы а ялх - Халкъя Гулламо.

Уж хоржаргба Паччахьалкхен Думе, ГIалгIайчен Халкъя Гулламе, кхыча партешка, юкъарлон цхьанкхетарашка мандаташ дIа-юха декъара юкъебахабале, политически партеша могадечун ларда тIа. Иштта дIалоархIаргда доал деча дакъ тIарча Iаьдала викалаша, хьалхагIа хиннача тоабо, Россие Керттерча хоржамий комиссее могадеш дар.

Могавечох бола хоам дIабохьийтаргба ГIалгIайчен Кулгалхочунга е Халкъя Гулламе. Кандидаташ хила бех №67-ФЗ федеральни закона 29 статьяс дIадеххача беса. Из могадеш йолча парте, юкъарлон цхьанкхетара бокъонаш каьхаташца чIоагIе еза.

Кхетачен чаккхе еш, Гаьгенаькъан Руслана тIадилар уж хаттараш чудоагIагIа моттигашта, комиссее вIашагIйоллара болх дIаболабар.

ГIалгIайчен Кулгалхочо хьехархочун Денца даькъалайийцар хьехархой юкъарло

Баркинхой Мурад

ГIалгIайчен Кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас кхайкарал дир республикан хьехархошка цар балха цIайца дувзадenna, царна баркал оалаш. Цо белгалдир цар къахьегам къаьстга лоархIама хилар. Цо яхачох, бокъонца вола хьехархо - из духхьал шийна ховр дIадenna Iеш вац, из ва хьехамча, хьалхалаттар, шийна тIехьабаха ховр. Хьехархочун масало кхувш йоагIагIа тIехьенна гойт дика, бехктокхаме, боккхагIбараш лоархIаш хилар мишта хила деза. Хьехархоша новкъостал ду берашта вахара нийсаникъ хьалаца, уж тешшаме дIабуг цо дIахо лаьрхIачунга.

«Хетаргахьа, вайх хIаране ва вIалла вицлургвоаца хьехархо. ДагайоагIа цун оаз, бIарахьажар, цо беш хинна хьехам, цхьайолча хана кхыметтел къаьстга дола дешаш. Шераш дIа мел долх, вай кхетаду уж мел лоархIама хиннад. Тахан ГIалгIайчен дешара даькъ тIа болх беш ва б эзар хьехархо. Хьехархой балха говзал лахха хиларо таро лу республикан, ерригроссийски боарам тIа цар болх безбе. 600 совгIа саг «ГIалгIай Республикан цIихеза хьехархо ва», 34 «Шера хьехархо» ва, профессионални яхье котваьнна. Баркал шоана сатем болаш, сабаре хиларах, берашта иштта дика кхетам луш, уж дика кхедеш шо хьадоагIаш хиларах. ХIаьта ший балха никъ кхоачашбаь дIаваьннар, вусаргва даим ишкола вахара цхьа дакъа хинна. Къаьстга баркал хилда къахьегамашераш дIадахьарах, шоай гIулакх иштта дезаш леладарах. Шун хьаькъа-ла говзал тхоца хургья даим», - аьлар, ше кхайкарал деш, Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Республикан Кулгалхочо ловца баьккхар ГIалгIайчен хьехархошта; даим хьинар долаш, дезале паргIато йолаш, могаш дахалда шо, аьнна. Из тешаш ва, цар кхетам беннача наха касткаста шоай толамашца уж гIадбугаргхиларах.

ГалгIайчен Халкъа фронт Сумской оагIорахъа болча бIухошта гуманитарни новкъостал дахьитIар

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен бахархоша, республикан паччахьалкхен боахамаша дIахо гойт шоай барт, цхьоагIо хилар, каст-каста лаьрххIа йола тIема операци дIахьош барашта новкъостал лоаттадеш. Иштта аргIанара гуманитарни новкъостал дахьитIар Халкъа фронтот моттигерча отделене викалаша, республикан хьалхале лелаеча боахамашца цхьана.

«Сердало» газетага, ГалгIайчен халкъа фронтот ма аллара, «Халкъа фронт. Деррига Коталон!» яхача йоккхача проекта чуйоагIаш, Сумской оагIорахъа тIема декхараш кхоачашдеш латтача бIухошта укх заман шиъ автомобильни радиостанци ийцар. Из лоархIаме технический мухъ эшаш бар бIухой вахар лорадара, цар тIема декхараш кхоачашдара. Цох доккха новкъостал хилар республикан боахамаша юкьера бувзам лелабарах, сиха оарцагIа а баьнна.

Цига дакъа лоацаш хилар президентски болам, республикан керттера паччахьалкхен боахамаш, цар шоай дакъа юкьедера из лоархIаме декхар кхоачашдеча. ГалгIайче гIолла йолча Федеральни казначействон Урхаллено елар шиъ лакха пайда бола инверторни генератор, хIаьта ГалгIайчен Радиотелевизионни бувзам лелабеча центр фронтот эшача гIулакха «Нива» автомобиль ийцар, из цигарча халача наькъашка чIоагIа эшаш я.

Цул совгIа, ГалгIайче гIолла йолча Къаман банка отделене кийч а даь дIадахьитIар къайлавоаккхаш дола цхаралаш, иштта моастагIчун тIахьожам хургбоацаш йола техника, Россе ФСБ Урхаллено республике гIолла вIашагIтехар талхаш йоаца, диал йола продукташ.

ГалгIайчен Халкъа фронтот викалаша яхачох, цу тайпара барт, цхьоагIо йолаш; бIухой хьаллоацаш хиларо хьагойт фронт а тьл а цаI хилар.

МагIалбика кхале дийцар СВО доакъашхой, цар дезалаш хьаллацарах

Ужахьанаькъан Хьамзат

«Даьхен лорабой» ГалгIайчен моттигерча ганза вахара оагIон болх лелабеча Коазой Хьамида вIашагIкхетар хилар, МагIалбика кхален депутатий совета кулгалхочунца Гулоь Къурейшаца, шахьара совета депутатаца Йовлой Iусманаца. Цар цхьана дий-

цар, СВО доакъашхошта лоаттадеш дола новкъостал кхы а дикагIа мишта де йиш я. Цига бийцараш бар эггара халагIча хьале бола бIухой-заIапхой хинна биса тIема ветеранаш, иштта цига бейнарий, е таханарча денга кхоачаш мичабца ховчар дезалаш.

«Тахан хьажа везаш латтача

хаттарех цаI дар Даьхен бIухой дезала кхайкаралаш. Уж дувзаденна да урамаш, ковнаш тоадарца, бейнача бIухой цIераш техка урамаш, дешара моттигаш хилийтар, иштта СВО турпалхой дагалоаттама Къаьгеш, мемориала улгаш хьаделлар.

Уж хаттараш кхетачен доакъашхоша теркама юкьейцар, доал деча юртий, шахьа-

рий администрацешца цхьана, кастлуш уж кхоачашдергда, аьлар», - яхаш дийцар «Сердало» газетага «Даьхен лорабой» ганза болхлоша.

Балха кхетаче чакхйоалаш, доакъашхоша белгалдир, Даьхен бIухой, цар дезалий йоакхо яр - из юкьара декхар хилар, цо дIадех сиха а дика а из кхоачашдар.

ГалгIай мехка новкъостал дир, СВО веннача бIухочун нанна дарба де

Баркинхой Мурад

ЛаьрххIа дола новкъостал лоаттадар чудоагIаш йолча «Даьхен лорабой» ганза ГалгIайчен филиала вахара оагIонцара болх лелабеча Буружанаькъан Хаде сиха новкъостал дир, дарба де Io а южаеш, Мустабе-

наькъан Хьасана Любайна. Из я денал гойташ ший тIема декхар кхоачашдеш, лаьрххIача тIема операце даькъ тIа веннача бIухочун Мустабенаькъан Зоврбиканана.

«Вахаре новкъостал дара йола болхло сиха бувза-

ме яьлар ГБУЗ «Наьсарен кхален керттерча дарбанчен» администрацеца, цо гIо дир хьалхара лорий каьхаташ вIашагIтоха; иштта, ше цунца дIа а яха, из Ioюжайир терапевтически отделене. Карарча хана бIухочун нана, дика лорий терко йолаш, дарба дIахьош я. Ва-

хара дешаех йолча болхлочо тIахьожам лоаттабу СВО бIухочун нанна дика дарба дара», - аьлар «Сердало» газетага «Даьхен лорабой» ганзе.

Бейнача турпалхой даьноаной хьаллацар, цар могашалга хьажар ганза керттера декхар да.

СВО ветеранаша мах оттабир, вай заман турпалхой суртий проекта

Оздой Иийса

ГалгIайчен Паччахьалкхен гойтама галерее хьабийлар «Культуран дIоагIа. Россе Турпалаш» яха гойтам, цига хилар республикан «Даьхен лорабой» ганза филиала социальни болх лелабу Тиймарзанаькъан Луиза, цунца бар лаьрххIача тIема операце ветеранаш. Гойтам хетабаь бар вай заман Даьхен бIухошта - вай республикан бахархошта. Цига го йиш яр денал долча мехкахой сурташ, наггахьа мара нийслуш доаца тIема сурташ, иштта довза йиш яр мехка кхоане бахьан долаш

латаш барий истори.

«Ветеранашта из кхетаче лоархIаме яр. Сурташка хьожаш бIухошта дагаухар шоаш амал даь ха, тIема новкъостий. ХIара сурт гойташ дар машара мах мел ба. Царна бIарахьежача бокьонца бола турпалхой, эздий кагий нах гуш хулар», - яхаш дийцар «Сердало» газетага Тиймарзанаькъан Луизас.

Цу проекта автора Пхьиленаькъан Заура керттера уйла яр, вай деношкара турпалал гойташ бIухошта карагIдаьнначоа терко тIаяхийтар, исторически бакьдар лорадар.

Доал дара керда бокъонаш

ГалгIайчен Вахара ганза кулгалхочо дийцар, гIо деча наъха балхацарча хувцамех

Иалой Муса

2027 шера наджгоанцхой бетта 1-ча дийнахъа денз, балха юкъе кердадараш доал, цо таро лу 80 шу даьннача наха, цхьоалагIча категоре заIапхошта, могашал эшаен-нача берашта новкъостал лоттаде. Из балха стаж страховоной пенсена юкъеюагIаш хургйолаш, цох баллаш дIалархIара, гIончас хьалххе а кхайкарал дIадохийташ кердадаккха деза из хIара шера. Шоай гаргарча нахага хьожаш болчарна лаьрхIа юкъедоахача кердадарех дийцар, «Сердало» газетаца ший къамаьл долаш, ГалгIай Республике гIолла йолча Вахара ганза кулгалхочо Йовлой Хож-Ахьмада Зубейра.

- Зубейр, фу маIан да кердадараш юкъедоаладара?

- ХьалхарIа каьхаташ чулора новкъостал даь даьлча, цхьайолча хана шераш даьлча а. 2027 шера денз, из новкъостал деш хилар хьалххе а чIоагIдергда, юхьанцарча де-ношка денз. Нагахьа санна шу даьнначул тIехьагIа а уж унахочунга хьожаш бале, из хIара шера чIоагIде деза. Из каьхат чIоагIдаь хила деза цо из хоам баьчул тIехьагIа шийтта бутт балале.

- Нагахьа санна со заIапхо волча сай гаргарча сага хьажа лаьрхIа вале, 2027 шера малагIа каьхаташ чудала деза аз?

- Ши дехар язде дезаргда. Хьалхардар гIончас ше язде деза. ШоллагIдар могашал яй-

нача сага е лаьрхIа викало, ше раьза хилар чIоагIдеш. Яьнна ха е заIапхо хилара малагIа группа я шозлагIа чIоагIде дезаш дац, хIана аьлча беррига хоам Вахара ганзе болаш ба.

- Фу де деза 2026 шера ший даь-наьнага, даь-даьга хьожаш волчо?

- 2027 шера наджгоанцхой бетта 1-ча денга кхаччалца, ший лаьрхIа йола ха я. Из ха чIоагIе бокъо лу 2028 шера, наджгоанцхой бетта 1-ча денга кхаччалца. Цу гIулакха, шоай дIаяха ха меттаоттаяра кхы а цхьа шу ха лу. Цул тIехьагIа, къаьнара хьал кхы болх беш хургдац; цудухьа, тIехьа ца тетташ, ший ханнахьа бе безаш болх ба из.

- Берашка-заIапхошка, бера хана денз цхьоалагIча группан заIапхой долча берашка хьажарах хIара бетта доагIа ахчаш хьайидечар фу де деза?

- Цу наьха берашка хьежаш хилара ха дIалоархIаргьа шеше, уж тIехьара тIа каьхаташ чудала дезаш бац.

- ХIара шера ше хьежаш хилар чIоагIдеш каьхаташ чудала дезий?

- ГIонча декхариьла ва ше хьежаш хилар чIоагIде. Хьалхара дехар чуденначул тIехьагIа шу далале, гIонча дехар юхаязде дезаш ва. Нагахьа из цо ца яздойя, из ха лицевой чота тIа ца хила тарлу, цу тайпара таро хургьац пенсионни коэффициенташ цунна дIаязье.

- Болх бе могаш воацача сага ше юхадаккха йиш йий шийна деш дола новкъостал?

- Я. ЦхьоалагIча группа заIапхой, бераш-заIапхой, 80 шу совгIа даьнна нах е царна доал дераш бокъо йолаш ба из новкъостал моллагIча хана юхадаккха. Из де йиш йолаш да кхыметтел телефона гIонца.

- Нагахьа новкъостал кхы ца деш Iе лаьрхIа вале, цох ганзага хоам бе безий са?

- Беза, Вахара ганзе цох хоам бе беза, новкъостал соцадаьчул тIехьагIа балха пхе дийнахьа, лаьрхIа хоам дIа а бахьийта.

- Мичахьа ваха веза уж каьхаташ чудала, мел чоалхане да из гIулакх?

- Из хало йолаш хIама дац. Дехар дIадала йиш я, оаш гIо деш вола саг вахача моттигерча СФР даькъ тIарча наха гIулакх деча болхлошка, МФЦ е Госуслуги портала тIа электронни кепара.

- Сенах ховргда из хьежаш йола ха стажаца йий?

- 2027 шера денз, ганз йолалургьа хьадайтача дехарашка хьежа, из ха дIалархIа. Из чIоагIду цхьа шу даьлча е хьалхагIа, нагахьа гIо ца деш соцадаьдале.

Из хоам гуш хургба цун лицевой чота тIа. Хоамаш гуш хургда моллагIча хана а Госуслугашка, чота хьал хьадийхачул тIехьагIа (кеп СЗИ-ИЛС), цига язъяьй болх баь ха, баллаш.

- Фу аргдар Iа ГалгIайчен бахархошка, уж хувцамаш тIакхоачаш?

- Гаргарча нахага, заIапхошка хьожаш мел волчунга аргдар аз, из гIулакх тIехьа ма даккха. Керда бокъонаш болх бе йолалу 2027 шера наджгоанцхой бетта 1-ча дийнахьа денз, бакъда хьалххе а кийчвала везаь царга. Шоаш хьожаш хилара тешал ду каьхаташ дерригаш гулдаьдий хьажа, шу дIадоладелча дIале дехар, хIара шера из кердадаккха.

Из я шун хургйолча пенсеца ювзаеннача бокъоний кIийле, хIаьта Вахара ганз кийча я шо даим хьаллаца.

Хаттараш дала йиш я мах боацача телефонах: 8 (800) 100-00-01, иштта ГалгIай Республикакерча СФР даькъага, боахама лаьрхIа вара бувзамашка гIолла.

ГалгIайчен кагирхой Комитета кулгалхо вахар, Шолже мехкагIончий центр хьалъярга хьажа

Курскенаькъан ИбрахIим

ГалгIайчен кагирхой гIулакха йолча Комитета кулгалхо Пхьошанькъан Зоврбик вахар Шолжа-Шахьаре, Россехьалхарча Турпалхочун Осканакъан Сулумбика цIерагIа Кагирхой мехкагIончий центр хьалъяра болх мичахьа кхачаб хьажа. Из чудоагIаш дар цу проекта тIахьожаме болх дIабахьара, из хургья республикан хьинаре кагирхой вIашагIтохаш.

ДIадахача шера аьтинга бетта, ГалгIайчено гойтар кагирхой проект, «Кагирхой мохк» яхача программах котъаьннарашта юкъе хилар из. ГалгIайчен дехар мехка дикагIчарех цаI санна лаьрхIар. Къаман проекта чудоагIаш дола ахча дIадохийтаргда кагирхой моттиг кердайоаккхаш.

«Россе хьалхарча Турпалхочун Осканакъан С.С. цIерагIа Кагирхой мехкагIончий центр» яха республикан АНО хьаелларгьа 2026 шера Шолже. Пишло хургья 2105 кв. м., гонахьара доазув - 69 эзар кв.м.

Центре хьаххолларгьа:

- интерактивни «БПЛА Лаборатори», иштта «Петтара Академе» кабинет;
- «МагIалбике лаьтта тIом» яха зIамига музей;
- 160 сага лаьрхIа моттиг йола зал;
- тир;
- 120 сага лаьрхIа йола актови зал;
- спортивни зал, хIама дуа, кийчду фусам, 70 моттиг йолаш;

- болхлошта лаьрхIа кабинеташ, лорий пункт, КПП.

Белгал ма дарра, из моттиг хургья кагирхошта лаьрхIа, цар шоашта ховргойтара, дIахо из кхоачашдара: укхаза кердадараш Iомаде, уж деIадоаладе, мехкагIончий гIулакхашка даьла лаца, керда наькъаш хьаххолла, шоай тоабанхой лаха таро хургья.

Мужеча, кьоаной Ди долаш, боккхача дезала нана белгалйир

Баркинхой Мурад

Ардара бетта 1-ча дийнахьа массаза белгалдеш дола кьоаной Ди дездир ГалгIайчен Шолжа кхален Мужечарча культуран ЦагIа. Хьалха санна ловца баьккха а ца Iеш, культуран моттига болхлоша вIашагIбеллар «Дошо ноахал: хьаллоацаш, лоархIаш» яха дика болам. Из лаьрхIа бар керда ноахал кхедаьча хIара сага кхоачаш новкъостал дара.

«Цунна чудоагIаш, тха болхлой накъабахар цу моттиге яхача Пайтакханаькъан Вахидата- из я цу юрта бахача наха лоархIаш, боккьонцахьа йола нана, иштта цIена ба цун вахара никъ. Вахидата кхеваьв бархI дезалхо. Цу тайпара хIара денна къахьегаш, терко лоттаеш, эшачунца Iалашо еш лерттIа дезал хьалкхевбар массаза а хиннад гIалгIашта юкъе лоархIаш», - аьлар «Сердало» газетага Муже-

6 ГОВЗАНЧИЙ ЯХЬ

Галгалайчен оарцагъухараш экзамен длалуш ба

Оздой Ийса

Къилбаседа Хирийче я республикашта юкьера, Россес МЧСа кIалхарбахара пхе дакъгах йола балхаца ювзаенна аварийно-кIалхарбахара тоабай яхъаш. Цу яхъо дукха ха я ше халагIчарех цаI хилар хъагойта, бакъда мехка эггара лоархIаш ярех а я из. Ший низага хъожаргъя цига Галгалайчен лахара-кIалхарваккхара тоаба а, из цу яхъашка даим дакъа лонаш хул.

Галгалайче гIолла йолча Россес МЧСа Керттерча урхаллене «Сердало» газетага ма аллара, цу яхъий керттердар да, халача хъун Iалама дакъъ тIа болх бар. Цо таро лу лаьрххIа йола экзамен дIаяла, шоайла тоабашца

цар мишта болх бу ха, нах кIалхарбахара, шоаш лорабалара хъалаш мишта леладу ха.

Цу яхъашка чудоагIаш, тоабаш гойта езаш я хъун моттигашка шоашта лела ховш хилар, пхеннел кIезигагIа йоаца тIахъожам беш йола моттигаш лохаргъя. Программа чудоагIаш да 40-гара 100 метрага кхаччалца лакхача лоам тIа балар, цига лозаваъ саг кулгашца кIалхарваккхар, иштта хена тIа вилла из хил дехъаваккхар.

Цул совгIа, кIалхарбоахараша чоалхане технически балхаш дергда. Цу балха чаккхе ховш хургъя шин дакъа йийкъа яхъаш дIахъош, дикагIа йолча тоабай цIераш йоахаргъя яхъ чакхйоалаш.

Маьтлоама морхашта лакхе

Галгалайчен лоархIамеча бухъе КСВО байракх йоаржайир

ГIазданаькъан Ахьмад

Республикерча «Даьхе лораш латтарий дезалий Комитет» ший болх дIаболабаъ цхъа шу дизарца хетта, мехкарча Маьтлоама бухъе баьлар цу оагIонцара къахъегамхой. Комитет кулгалхочун ГIончий бола Чуранаькъан Дауд, Гаьгенаькъан Илез, иштта ЖIайрахъарча муниципальни кхален штаба кулгалхо Хутенаькъан Iамархан Маьтлоама бухъе баьлар, лоархIаме декхар кхоачашде. КСВО байракх йоаржайир цар морхашта лакхерча михаца.

«Даьхе лораш латтача бIухой дезалаш тахан цхъанкхеташ хилар белгалдеш, гIулакх дар из. Даькъастен гувна лакхера Маьтлоам, дукхача хана денз, адам тIалатташ хиннаб, хIаьта тахан Даьхен хIама лораде арабаьннарий гIулакхаца бувзам бола байракх я цига, михаца ловзаш. Вай къаман бIухой деналца, майралца шоай декхараш кхоачашдеш хилар белгалдеш, болх хилар цох. Коталонга бодача наькъ тIа къахъегараш даиман вай дегашка ба», - дийцар «Сердало» газета интервьюлуш Комитета хъалха латтача Эсамарзанаькъан Iалаудина.

3003 метр лакха уллаш йола моттиг хинна Iац вай къаман хIара сага Маьтлоам. Вай къаман культураца, истореца бувзам бола моттиг хиннай из массахана. БIаьшераш хъалха денз вай дай цхъацаца лоархIаме дола гIулакхаш кхоастаде гулуш хинна моттиг я Маьтлоам. Цунга хъежжа, тахан КСВО байракх цу лакхе яьккха йоаржайар а ший маIан долаш

да. Ма дарра аьлча, доккха, кIоарга духлохама маIан да аргдар аз цу хIаман. БIаьшераш хъалха вай даьша леладаьча гIулакхашцара, Iадаташцара бувзам чIоагIбеш, тахан Даьхен гIулакха арабаьнна вай къаман къонгаш яхъаца, деналца шоаш дIабовзийташ хилар белгалдеш да из. Тхьоврача хана, лоаман юрташка баьха вай дай хиннаб деналца дерригача дунен тIа цIихеза, царгара масал хъаьцаш, цар ларах дIаболхаш ба вай таханара къонгаш а. Даьй беркате гIулакхаш лорадар, яхъ хилар да!

Даьхе лораш латтарий дезалий Комитет тахан боккха, лоархIаме болх дIахъош я. Тема аренашка латтарий ноаноша хъалхадаьккха хъакхела я из. 2022-ча шерарча лайчилла бетта 23-ча дийнахъа мехка Президентаца кхетаче дIайихъа, де дезараш белгалдеш дIаболабир Комитет ший болх. Итташ эзараш хьинардараш ба цу оагIонца къахъегаш.

Тухан цу оагIон хъалхашка латта декхараш аттачарех дац. Бахархошкара хIара денна тIалатташ долча эзараш дехарашца болх дIахъош ба цу юкьера къахъегамхой. Iаьдалгара хъадоагIаш долча ахчанца, каьхаташца, тIема моттига ветерана цIи хъаоттаряца, иштта юридически оагIонца боккха болх дIахъош ба уж нах. ХIаьта эггара лоархIамеча декхарех да бIухой, цар цIагIарча наьха психически хъал меттаоттадар.

Комитетаца болх дIахъош, лаьрххIа оттабаъ лакха говзал йола психологаш ба. ТIема операце доакъашхошца, цар берашца, исташца, даьца, наьнаца кхетаченаш дIакхухъаш, цар

хъал аттачахъа даккха хъожаш болх лоаттабу цар. Комитета къахъегамца тахан тIема аренашка леларашта лаьрхIа 50 000 тонн совгIа хIамаш яхъийта аьгтув баьннаб. ТIема моттигашка, госпиталашка, берий бешамашка, ишколашка, мукъаьхача моттигашка гIо деш тайп-тайпара хIамаш лоаттаеш ба тахан.

Клиникашца, госпиталашца бувзам лоаттабеш я Комитет, лаьрххIа программаш я вIашагIьехка. Ганзащца цхъана дIахъош унахIценон оагIонцара проекташ я. 22 000 совгIа кхетаченаш я тахан вай мехка дIайихъараш - Ерригача Россесуртгойтамаш, (царна юкьер «Турпалий истий» яха проект), иштта кхоллама кхетаченаш, киногойтамаш. ТIема аренашка леларий дог ураоттадеш, кхувш латтача къонача тIехьен Даьхенцара безам, лерхIам чIоагIбеш, болх бар из. Вай мехка цу Комитет, хъалхарча дийнахъа денз, кхоачашдеш латтараш доккхий декхараш да. ХIара дезала терко лоаттаеш, массанеца даиман бувзаме болаш, эшар-дезар фуд тохкаш ба тахан.

АНО «КСВО РИ» хIама чIоагIдалар штаба болх боагIача боараме хъаоттабеш да. Ма дарра аьлча, паччахьалкхен моттигашца, хъакимашца, гIо лоаттадеца ганзащца бувзаме болаш, тIема аренашка леларий дезалий хъал аттачахъа даккха хъожаш, къахъег тахан. Чуранаькъан Дауд, Хутенаькъан Iамархан, Гаьгенаькъан Илез Маьтлоам тIа баьнна, КСВО байракх йоаржае оттар лаьрхIа вIашагIбелла болх ба тахан.

ХIара къаман исторе нийслуш да-кх юкьедаьнна цхъа гIулакх хъаллаца массавар ураотташ, из массанега кхоачийташ доаржадар. ЦIенах, мехка хъегаш тахан тIема аренашка халонаш тохкаш латтача вай къаман бIухой дог ураоттадеш; укхаза, цIагIа, царна тIехъа дуIаш дераш, могача низаца цар оагIув хъаллаца кийча бараш болга дIахайташ да из. Вай къаман наха-м массахана хъамсара, дега гарга хиннад Даьхенца дувзаденна хIама.

«Даькъастера лоамаш доьзараш дукха ба тахан, цу лакхе баьнна байракх йоаржайар вай бIухой денал, майрал, яхъ йолаш хилар белгалдеш да. Тахан вай цу наха уллув деце а, массахана царца бувзаме долаш, малагIа гIо эш тохкаш хила деза. ХIаьта Маьтлоам ший тайпара истори долаш, массавар тIаозаш ба», - дийцар

цу бухъе ваьннача Хутенаькъан Iамархана.

ТIема аренашка леларий дезалашта нийсса цар дог ураоттадеш, новкъостал де хъожаш хила деза вай дрригаш а. Маьршача вахара, хала денош латтача моттига юкьерча бувзама тай хилар тахан вай Маьтлоамах. Гаьннара хъежача гуш, михаца ловзаш ягIа цу лакхе чIоагIьяь байракх. Из бIарга мел яйначун дагадохийтаргда цо, тIема аренашка лелараш бицбе йиш йоацилга, царна тIехъа цахаддаш дуIаш деш хила дезилга. Низ хилар цхъана хиларца да, оалаш хъаденад вайна юкье, тхьоврача хана денз. МоллагIа хало тIакхъаьча, цаIаш хинна дIаотта деза вай, тIаккха чIоагIагIа хургда вай хIама! Могаш, маьрша болаш; коталонца цIенах кхеталба вай къаман къонгаш! Иразе, беркате хилба цар вахара никъ!

ГалгIай мехка ардара бетта 9-ча дийнахьа дIайолалу халкъашта юкьера блог-тур

Курскенакъан ИбрахИм

«Хьаелла ГалгIайче» яха халкъашта юкьера блог-тур дIахьоргьа республике 2026 шера ардара бетта 9-13 деношка. Цу йоккхача, пхе дийнахьа дIахьош йолча кхетачене вIашагIкхетаргба блогераш, медиа дакъ тIара викалаш. Царна хьалхашка латта декхар да историко-культурн тIехьален, Iалама тароний, республикан укх заман хьалашта мах оттабар.

Из болх вIашагIбеллараша ма аллара, программа дайолалургьа ардара бетта 9-ча дийнахьа: цу дийнахьа хьаьший тIаэцаш, уж дIа-юха нийсбеш, сайрийна пхьорбовзар хургда.

Накъа балара керттера дакъа хургда ардара бетта 10-ча дийнахьа. Хьаьший гIоргба лоаман ЖIайрахьа кхале, цига уж хургбола керттера моттиг я Аьга-Кхален гIалаш ягIа моттиг. Доакъашхой гIаш гIоргба къаьнара сийленгаш долча, цул тIехьагIа сайрийна дагабалар хургда.

Программа дIахьош, ардара бетта 11-ча дийнахьа Маьтлоам тIа баргба, цига цхьана даар кийчдергда. ШоллагIча дийнахьа, ардара бетта 12 ди долаш, блогераш гIоргба Магасе. Программанна чудагIаш да республикан столице гIолла, Барта Пала йолча а болхаш, экскурси яр, иштта цар вашагIкхетар хургда ГалгIайчен културан, туризма министраца Ляьнанаькъан Залинайца. Цар никь бар чакхдаргда ардара бетта 13-ча дийнахьа уж цIабахарца. Хьаьшашта лаьрхIа, цар бена никь чакхбаллалца, эшаш дола хьалаш вIашагIдехда.

Из болх вIашагIбеллараша яхачох, из проект лаьрхIа я республикан туристически таронаш дегIайоалаяра, доакъашхой гуш хургба эфире гIолла. Уж гIоргба керттерча моттигашка: юкьерча бIаьшерений архитектура го, ЖIайрахьа-ЧIожен дозонашка, столицан таханарча хуьцамашка хьажа, цо таро лургьа Россерча а цул араьхарча а наха ГалгIайчен култура, Iадаташ дIадовзийта.

ГалгIайчен Миннаца кулгалхочо дакъа лоац Симферополе дIахьоча медиакхетаче

Баркинхой Мурад

ГалгIайчен араьхарча бувзама, къаман политикан, зарбан, хоамий Министерствон кулгалхо Мизенаькъан Руслан дакъа лоацаш ва «Къамашта юкьера барт чIоагIбара практика» яхача IV-ча мехкашта юкьерча кхетаче. Из дIахьош я Симферополе. Цу кхетаче-

не гулбелар медиа дакъ тIара болхлой, паччахьалкхен доакъой викалаш, кхелахой, иштта Россе тайп-тайпарча моттигашкара цхьанкхетараш.

«Цига дийцар тахан латтача хоамий хьалашка къамашта юкьера бувзам, барт чIоагIбеш, шоайла култураш лоархIаш,

нийса хоам нахага кхоачийташ хилар мел лоархIаме да. Къаман СМИ лоархIаме декхар кхоачашдеш я: цар лорабу мотт, Iадаташ, цар дувц Россе къамий вахарах, шоайла лерхIам хиларах, цар духьале ю вай юкьарло йохае гIертача наха», - аьлар Мизенаькъан Руслана «Сердало» газетага.

Министра ше тешаш ва

аьлар, профессионални, нийсхо йола хоам тахан массанахьа дIакхоачаш хиларо, медиа юкьарлонаш из болх дика дIахьош хиларо таро лургьа, аьнна; лакха боарам бола хоамий материалаш араяха. Из ший аргIагIа накъадоалаш да наха юкьера барт чIоагIбара, лоалахошца барт болаш, вахара мах бараш лорадара.

«Ноахал 18-35» яхача кхетаченца, болх бе моттигаш хоржа ярмарка хилар

Оздой Ийса

Вай мехка дIахьош йолча «Ноахал 18-35» яхача Ерригача Россе кхетачен доазон тIа болх бе моттигаш Iалашъеш ярмарка дIайихьар. «Даьхен лорабой» яхача ганза мехкарча филиала болхлой бар цу лоархIамеча гIулакха хьалхазттараш. СВО ветеранаш юкье хиннача кхетачен доакъашхошта болх лахара тIехьа боккха пайда беш хилар из гIулакх.

«Цу кхетаче гулбеннабар тIема операце ветеранаш, хьинаре бола къонабараш, иштта болх бе моттигаш лоаттаераш. ТIема операце доакъашхошта, къонабарашта массахана къахьегаргдола болх нийсбара, цу оагIонца гаьнабалара тIехьа чIоагIа лоархIаме дар из. Даьхен гIулакхе лаьттарий, цар дезалий аьттув бар болх бе моттигаш Iалашъеш барашца къамаьл де, деррига цу моттиге тахка. Йоккхача компанешкара, тайп-тайпарча моттигашкара баьхкарашца къамаьл хилар цар. Цу юкье яр

«Беш-Гигант», «Даькъастен доагора-энергетически колледж, МФЦ, МВД, «РИАК» завод, УФССП, АНО «Са бизнес», Минсельхоз, ООО «Газпром межрегион Наьсаре», Госбюро МСЭ, Къахьегама

гIулакхех йола Министерство, мехкара Ростварди», - дийцар «Сердалога» «Даьхен лорабой» яхача ганза мехкарча филиале.

Кхетачене гулбеннарашта йовзийташ дукха моттигаш

яр цига. Мах боацаш цхьацца говзал дикка караерзаеш дола дешар чакхдаккхар мишта хила деза дийцар гулбеннарашта. Дукха нах, шоай аьттув баьннарг лаьрхIа, дIабахар цигара.

ГалгIай мехка дика дегIадоагIаш латт, карта тIара ахча дIадалара гIулакх

ГIазданаькъан Ахмад

Карарча шера кIимарса бетта баьча хоамах, ГIалгIайчен банкоматаш, ахча дIадалара гIирсаш 3 122 ба. Республикан хIара эзар сага цхьа шу хьалха 4,9 хиннача, хIанз 5,8 гIирс кхоачаш ба. ДукхагIа из хьал дегIадоаладераш мах беш йола моттигаш я. Тикашка электронни гIирсаш 12 бетта 22% лакхделар (2 382-гара 2 905-га кхаччалца). Банкоматаш латта доазув а шерлуш доагIа – 197-гара 217-га кхаччалца.

«Из деррига хьал дегIадоагIаш хиларо хьагойт наха мах цу тайпара дIабалара лакха тешам луш хилар. Банках республике дукхагIа хулаш йоагIа, бизнеса юкьейоах керда таронаш, мах дIабалара хьал аттача доаккхаш. Из деррига Россе банко, моттигерча Iаьдало цхьана кхьаьгарах хулаш да. ЛоархIае да, тахан ахчан хьалаш масанега хьакоачаш хинна а ца Iеш, кхерамзле йолаш хилар», – аьлар ше кьамаьл деш ГIалгIайче гIолла йолча Россе Банка даькьа кулгалхоцо Зайцев Вадима.

2026 шера шоллагIча квартале белгалдир, карта тIара ахча дIадалара гIулакх чIоагIлуш хилар. Из хилар шерга диллача 17%, из ба 3,4 млн.боарам. Цу тайпара беш бола болх лакхбелар 19%, из 27 млн сом совгIа да.

Мах дIабалара хьал дегIадоаладара, республике тахан 670 эзар таро я. Из да, республикан хIара вахархочунна тахан цхьан картал совгIа кхоачаш хилар.

Ахчан таронаш лелаяра керда хьалаш хьаколлаш да. ГIалгIайчен бахархошта уж хьалаш дIакхачийтара йоккха проект дIаьош я. Из декхар кхоачашдеш кхьаьгаш я республикан Паччахьалкхе, Центробанка отдели, моттигера Iаьдал, кредиташ тела моттигаш, бувзама оагIонаш.

Илдарха-ГIалий тIа кагирхой Iомабу харцахьарча хIаманна духьаллатта

Оздой Иийса

Илдарха-ГIалий тIа болх дIахьош ба, кхувш йоагIа тIехье, кагирхой воча хIаманна духьалъотта ховш хилара хьехамаш деш. АргIанара цу тайпара болх дIахьош кхета-че хилар №2 йолча юкьарча дешара ишколе. Цига дакьа лаьцар моттигерча администраце болхлоша, депутаташа, юкьарлон, кагирхой боламый, иштта ПДН ОМВД викалаша.

«Сердало» газетага Илдарха-ГIалан администратце ма аллара, эксперташа дийцар дешархошца во наькьаш леладалах, шоайла довнаш дахарах, кьиза-лах хьадоалача зуламех.

Ондаргашта хьалхадаьккхар мишта юхатоха деза вIаший даьнна довнаш, кьовсамаш, дорха хилар, Интернете мишта хила веза.

Кьаьбстта терко

тIаяхийтар гаьна болаш деча зуламашта, вахара бувзамашка леладеш дола

унзара гIулакхаш довзаш хилара, иштта экстремизмаца, терроризмаца дувза-

денна во наькьаш хьалло-ацараш бехктокхаме озаш хилара.

«ЭтноКэмп: дегIаахара доазув» яхача кагирхой кхетачен чаккхе йир

Баркинхой Мурад

ГIалгIай мехка чаккхе йир «ЭтноКэмп: дегIаахара доазув» яхача кагирхой кхетачен. Цу юкьарлон проекто гойтар мехкашта юкьера бувзам лелабара ше пайда луш хилар. Цо Россе тайп-тайпарча моттигашка бахача кьонача хьалхале леларашта таро елар пайда луш дола кьамаьл дIадахьа, кьамашта юкьера хьал тоаде,

цхьана болх хьаколла.

«Цу кхетачен доакьашхой хилар Ханты-Мансийски автономни куран, Мордови Республикан, Лугански Халкьа Республикан, Москван, Ростовски, Амурски, Калининградски, Ленинградски, иштта Россе кхьча моттигашкара викалаш. Цигара дешара, культуран программа вIашагIьеллаяр шоайла говзал эцара, Iомабара, дийна

кьамаьл дIадахьара лаьрхIа. Доакьашхоша болх бора цига хьабийхача эксперташца, шоаш а дIахьора яхьаш, говзанча хьехамаш, иштта шоайла кьамий культураш, Iадаташ довзар.

ГIалгIайчен кагирхошта из моттиг лоархIае яр: цу майдан тIа таро яр лоалахошцара гIулакхаш тоаде, мехкашта юкьера чIоагIа бувзам вIашагIболла», – аьлар «Сердало» газетага республикан

Миннаце.

Кхетачен болх вIашагIбеллача комитетта проект лакха боарам болаш хилар. Цо лерхI Президента грантий Ганзе дехараш чудала, цо таро лургьа «ЭтноКэмп» географически доазув шерде, цунах кьамашта юкьера кьамаьл дара даькь тIа пайда эца. Карарча хана из проект, Роскагирхой.Гранташа.новкьостал а деш, кхоачашгеш я.

**ГалгIайчен
культуран
болхло
мехкашта
юкьерча суртий
яхье котъяьлар**

Баркинхой Мурад

**ГалгIайчен Шолжа
кхален Оалкамарча
культуран ЦIен мето-
дист Хамхой ПаьтIамат
дакъя лоацаш хилар
«Гуш я Росси: дук-
хача къямий» яхача
суртий яхье, цунна
делар «Россе къямий
цхьоагIо чIоагIяр»
яхача лаьрххIача даь-
къах дола лауреата
Диплом.**

«Кхоллама про-
ект хетаяь яр Россе къя-
мий цхьоагIон Шу хила-
ра, цунна чубоагIаш бар
кIоарга сакхетам. Яхь
дIахьош хилара кертте-
ра бахьан дар, вай бок-
кхача мехка хозал шоай
сурташка гIолла гойтар.
Яхье хьадайтача балхаш-
ка тайп-тайпарча мех-
кашкарча автораша Россе
хьамсарча наьха сурташ
даьхадар, иштта го йиш яр
къяман культура, Iадаташ,
цIай, иштта лора а еш, вай
тIехьенгара тIехьенга кхо-
ачаш йола кулгаговзал», -
аьлар Оалкамарча куль-
туран ЦIен кулгалхочо
ГIарбакханаькьан Мадина.

ХIара дийнахьа Оал-
камарча культуран
ЦIагIа къяхьегаш йолча
ПаьтIамата, цу тайпар-
ча кхетачене дакъя лацар
ший профессиональ-
ни болх дIахобахьар дар.
ЛаьрххIача даькъ тIа цо
совгIат дакххаро тешал
ду цун гонахьара Iалам
дезаш хилара, цо гойтар
хьамсарча мехка еррига
хозал, иштта кIоарга фи-
лософе маIан - доттагIала
лерхIам, дIаяха ханаш да-
гаахар, Россе дерригача
къямашта юкьера бувзам.

Кхелахоша лакха мах
оттабир цун балха. Цо
баьча балхах гуш дар ре-
спубликан культуран
ЦIеношка шоай балхах,
мехках дог лазаш, лакха
говзал йолаш нах хилар,
цар кхоллам гуш хул ер-
ригроссийски боарам тIа.

Хьехархой даькъалабувца Ди

Къона тIехье оамалца кхееш

Гарчакханаькьан Сали

Укх деношка республикерча
ишколашка хьехархой даькъа-
лабийцар цар балха цIайца.
Цу тайпара моттиг хилар
Сурхо тIарча ООШ. Из я ийс
шера деша ишкол. Йоккхача,
сийрдача актови зале гулбе-
лар дешархой а хьехархой а.
Сцена тIара декар хьехархош-
та карагIдувля дика гIулакхаш
дувца дешаш.

Цу ишколе дукха ба йоккха
поалхам йола, дуккха шераш

шоашта дукха безача къяхье-
гама дIаденна нах. Царна юкье
ба Россе а моттигерча деша-
ра а еза цIараш лелаш бола
нах. Царех я Дударанаькьан
Радимхан, Лида, Овшанаькьан
Аьсет, Iаьленаькьан Лейла,
ЗагIенаькьан Мадина, Исмейла-
наькьан Сацита, Овшанаькьан
Макка, Налганаькьан ПаьтIамат,
Хидренаькьан Залина, Занге-
наькьан Марет. Царна уллув
къяхьегаш хьабоагIа, шоай бал-
хах кхеташ, из хьабе ховш бола
къона хьехархой Исмейланаь-
кьан ПаьтIамат, Милана, Хьава,

Залина; Муцолганаькьан Аьсет,
Албохчанаькьан Iашат, Овша-
наькьан Милана.

Дукха беце а, ишколе ба хье-
хархой маIа нах. Физрук Му-
цолганаькьан Заьудина ХIарон,
Котанаькьан Салмана Ахь-
мад, къябстта а балгалдак-
кха лов цу ишколечра бераш-
ца илиалархой говзал Iомаеш,
шийга кIезига йола мукъа ха
дIалуш, цига каст-каста воагIаш
гIорваьнна илиалархо, ком-
позитор Дзейтанаькьан Тимур
хилар.

Хьехархой денга цои укх йоа-

зон авторей кийчъяьяр ишколан
гимн. Вешта аьлча, мукъам бар
Дзейтанаькьан Тимура, дешаш
- Iарчакханаькьан Сале. Из
гимн тамашийна хоза дIаоалар
7 класса дешархочо Муцол-
ганаькьан Салимас. ХIанзчул
тIехьагIа ший гимн йолаш хур-
гья Сурхо тIара ООШ.

Ишколечра хьехархой тоа-
банна дукхача хана денз кулгал
деш хьайоагIа историк Хидре-
наькьан Мухтара Люба.

Хьехархой ди дездеш, дийкар
байтий мугIараш, илlesh, лоама-
рой халхараш гойтар.

ГалгIайчен дешархой хьежар, «Аравала лархIа!» яхача йоазон балхах шоашта фу хов

ГIазданаькьан Ахьмад

Магасерча «Кванториум»
яхача технопарке йоаржай-
ир «Аравала лархIа!» яха йо-
азон болх бара оагIув. Цига
вIашагIкхийтар ГалгIайчен
7-10-ча классашкара бIаьш
совгIа дешархой. Уж хьежар
ялх даькъ тIа лаьтта хаттараш
шоашта кхоачашде могоарг-
дий. Математикан, физикан,
химе, биологе, информати-

кан, астрономе Илмаех хат-
тараш дар цига дашха дезаш
хиннараш. Дешархошта из
дика таро яр шоаш Iомадаьр
довза, бокъонца дола Илмай
декхараш кердача оагIорахьа
кхоачашде.

«Аравала лархIа!» яха болх
дIахьош ба хIанз бархIазлагIа,
цо вIашагIтох студенташ, иштта
Илма довза безам бараш. Укх
наькъа проекте дакъя лоацаш

бар Россе 85 моттигера до-
акъашхой. Еррига цу гIулакха
вIашагIьехка майдаш яр 1,2
эзар, хIаьта доакъашхой 100
эзар саг совгIа хилар. Карар-
ча шера йоазон болх дIабихьар
Илман, технологей итт шу
дузаш. «Кванториума» из болх
дIабахьар Iадат хинна дIаэттад,
технопарк укх наькъа а цига
дакъя лоацаш яр», - аьлар «Сер-
дало» газетата ГалгIайчен Пач-
чахьалкхене.

Из болх вIашагIбеллараша
лаьрхIар дикагIа толам баьккха-
ча доакъашхошта совгIаташ
де. Балха чаккхенга хьежачул
тIехьагIа, цун электронни кепа-
ра сертификат дIадохьйтаргда.
Цу каьхата тIа хургда даьха
баллаш мел да, малагIа ишкол
я, кхыча доакъашхошта юкье
цо малагIа моттиг яьккхай.
Шоай академически толамаш
чIоагIдеш, дIахьокха йиш я то-
ламый сертификаташ.

10 ХЪЕХАРХОЙ ЦІАЙ

Церетели Зураб дагавохийташ, «ДегагІоз лохаш» яха гойтам хъабелларгба вайцига

Оздой Ийса

ГІалгІайчен Паччахьалкхен гойтамий фусаме, тахан болх дІаболабергба «ДегагІоз лохаш» яхача исбахьален Российски академе дІа-юха лелача гойтамо. Из безаме проект дІахьош хилара бахьан да; СССРа, РФ халкъа суртанча, академе дукхача шерашка президент волаш болх баь (1934-2025 ш.) Церетели Зураб дагавохийтар.

«Цу гойтаме го таро хургъа живопись, графика, доккха сийленгаш дарца цїихезача говзанчан болх. Цо диллача сурто даим йІовхал лора. Иштта бар ший новкъостий лоархІаш хиннача Церетели Зураба а, цунна гонахьарча Российски исбахьален академе суртанчий а болх», - аьлар «Сердало» газетага ГІалгІайчен Паччахьалкхен галерее.

«ДегагІоз лохаш» яхар - из духхьал исбахьален гойтам хинна Іац, цо цїихезача говзанчан духлохама кїийленга кхоачаву, цун кхоллам даим вахара хьал чІоагІдеш бола низ ба.

Цу тайпара йоккха Российски исбахьален академе проект дІахьош хилар, ГІалгІайчен культуран вахаре лоархІаме да. Гойтамо довзийт российски искусствос цахаддаш ноахалаш хьаллоацаш хилар, иштта республикан бахархошта, хьаьшашта КІоаргагІа довзийт Церетели Зураба Даьхен, дуненна культуре доккха дакъа дІалаьца хилар.

ГІалгІайчен Халкъа Гулламе безбир республикан дикагІа бола хъехархой

Баркинхой Мурад

Хъехархочун Ди хьатІадоагІаш, ГІалгІайчен парламенте лаьрххІа дола вІашагІкхетар дІадихьар, цига безбеш бар хъехархой юкьарлон викалаш. Республикан Халкъа Гулламе депутатташа дег тІара даькъалабийцар хъехархой, цар шоай балха декхар цІена кхоачаш-

деш хиларах, хІара денна кхувш йоагІача тІехьенна кхетам луш, дешара кІийле чІоагІеш, уж хъабоагІаш хилар белгалдир.

«Ше къамаьл деш; унахцІенон, вахара политикан, ветераний, СВО доакъашхой гІулакхех йолча комитета кулгалхочо Олганакъан Бадрудина белгалдир,

хъехархочун болх лоархІаме хилар, цо дІадех КІоаргга хъаькъал долаш, дег чура камаьрша, сакхетам болаш, сабаре хъехархо хилар. Хъехархошта ловца баьккхар; уж могаш, сатем болаш хилар ловш. Цо аьлар, цхьана къахьегаш хиларо республикан дешара оагІув дегІайоалаяра деррига хьалаш хьакхолларгба», - яхаш дийцар «Сердало» газетага

ГІалгІайчен законаш кхоллача оагІон зарбан болх лелабераша.

Кхетаче чакхйоалаш, лаьрххІа совгІаташ делар хъехархошта, уж безбир ГІалгІайчен Халкъа Гулламе сийлен грамоташца. Цо хьагойт цар тахан берашта кхетам луш дІахьош болча балха Іаьдало лакха мах оттабеш хилар.

МКЖР хъабийллар инарала Цечой Мусайна хетабаь гойтам

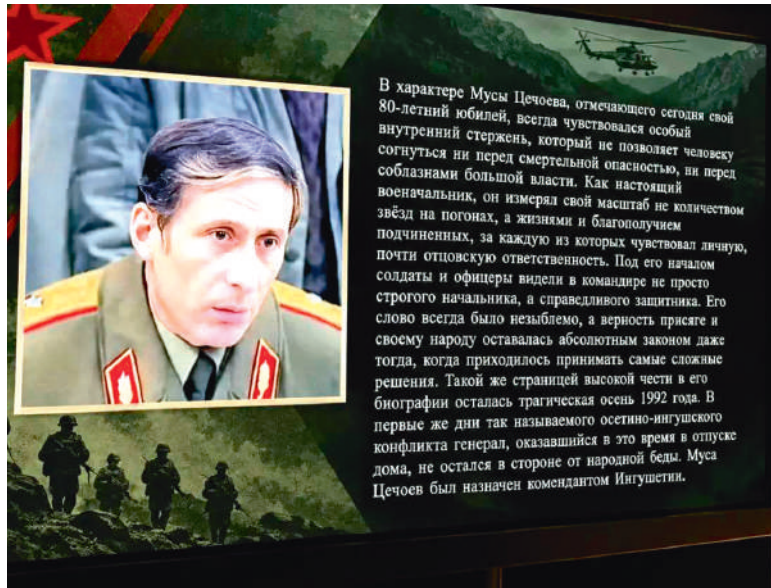
ГІазданаькъан Ахьмад

ГІалгІай къам мехкахдаккхарах болча дагалоаттаме мемориала доазон тІа керда гойтам хъабийллар, «Даьхенна гІулакх деш» яха цїи йолаш. Таьрахьий гойтам хетабаь ба начІал долча тІема кулгалхочоа, инарал-майора Цечой Султана Мусай 80 шу дузаш хилара.

«Цига го йиш я цун тІема никъ дІаболалуш хинна ханаш. Киногойтамга гІолла дийцар, цох инарал мишта хилар, Даьхенна гІулакх деш волча хана цо даьхача толамех. Цечой Султана Муса - III-ча дозала (1985)

«СССР Герзашцарча Низашка амал дарах» яха орден лелаш ва, иштта «ТІема гІулакха тІа карагІдаьннарех» (1995) яха орден а елар цунна. Гойтам хетабаь бар цо дукхача шерашка дика Даьхен гІулакх дІахьош къахьегарах», - аьлар «Сердало» газетага ГІалгІайчен МКЖР.

Вахара никъ хургволча тІема кулгалхочо дІабихьар ший мехка гаьна волаш - из ваьв 1946 шера Казахстане. Цун вахарах лаьца кхы а дукха хІама ха йиш я, «Инарала сий» яхача биографически очеркага гІолла. Цу материала кепе техар «Сердало» газета тІа инарала юбилей йолаш, из а я цу гойтаме.

В характере Мусы Цечоева, отмечающего сегодня свой 80-летний юбилей, всегда чувствовался особый внутренний стержень, который не позволяет человеку согнуться ни перед смертельной опасностью, ни перед соблазнами большой власти. Как настоящий военачальник, он измерял свой масштаб не количеством звёзд на погонах, а жизнями и благополучием подчинённых, за каждую из которых чувствовал личную, почти отцовскую ответственность. Под его началом солдаты и офицеры видели в командире не просто строгого начальника, а справедливого защитника. Его слово всегда было неизменно, а верность присяге и своему народу оставалась абсолютным законом даже тогда, когда приходилось принимать самые сложные решения. Такой же страницей высокой чести в его биографии осталась трагическая осень 1992 года. В первые же дни так называемого осетино-ингушского конфликта генерал, оказавшийся в это время в отпуске дома, не остался в стороне от народной беды. Муса Цечоев был назначен комендантом Ингушетии.

Филармоне солисташа Заьзгакъонгий-Юрта концерт делар

Ужахьанаькъан Хьамзат

«Пушкински карта» яхача федеральни программанна чудоагІаш, Заьзгакъонгий-Юртарча №26 йолча ишколе культуран программа гойтар. Цига концерт луш бар ГІалгІайчен Паччахьалкхен Хамхой Ахьмада цІерагІа филармоне солисташ.

«Кхувш йоагІача тІехьенна эхь-эзделах кхетам балара цу тайпара кхетаченаш езаш я. Професси-

ональни артисташ цига бахарах, дешархой таро хилар, шоаш бахачара дІа-юха баха ца безаш, ашарий лакха искусство йовза», - аьлар «Сердало» газетага ГІалгІайчен керттерча концерт оттадаьча моттига зарбан болх лелабераша.

Цу тайпара кхетаченаш берашта гонахьардар шерагІа довзийташ, гІалгІай эстрада хоза оагІонаш го таро луш, иштта кхувш йоагІача тІехьен республикера культуран вахар тоа деш я.

Къаман яхъ леляяь саг

Загленакъбан Мовлат-Гире 80 шу дизарца

Гарчакханаъкъбан Сали

Тайп-тайпарча йоазошка Загленакъбан Османа Мовлат-Гире ваь ха нийслу влaший тара йоацаш. Цхьайолча моттигашка из 1947 шера ваьв язду, вокзахаша 1946 шера. Амма цхьатарра да шиннахьа а тов бетта 13 ди. Вешта аьлча, из эздий саг ваь хинна ха влaший тлехь-тлехь шин шера езье йиш йолаш да вай. Сога хаьттача-м, хлара шера езйича а дукха хургьацар из. Дикача сагах, цун гулакхех мел дукха дувце а, клордадеш хилац. Цу тайпара, ухх гурахьа цхьа-ши кIира хьалха 80 шу дизада Османа Мовлат-Гире. Цо хьабена никъ, даь балхаш дагалацача, из хьоаха ца веш те йиш яц цун вахарера ишттта докка таьрахь долча шера.

Вай Сибре дига ха хиннай из ваьр, цудухьа из ваь моттиг Казахстан лаьттанца ювзаенна яр. Целиноградски областа Капитоновка яхача юрта дайлоаеннаяр цун вахара юхьиг. Дикка хало, сагото эзачул тлехьагIа, 1957 шера цар дезал юхакхоач хьамсарча мехка, керда вахар дилла болалу. Арахьа мел лайнаха хIамо дикка дегI чоагIдаь вар кхувш воагIа кIаьнк. Боккха дезал бар цар хиннар: ялх вошеи цхьа йишеи. Вешта аьлча, фаьлгаш тIа касткаста бувцарех тара бар уж. Эггара керттера белгало а хинна дIаэтгаяр, царна юкье барт, цхьоагIо хилар. Мехкахьаьхача хана дайначо йомабаьбар уж кьахетаме, тIера, дIа-юха гIо деш хила.

Цадаьхкача хьалхарча шерашка мел эшар дацар вай юрташка. Къаьстга а во латтар ишколашца Iалашьара гIулакх. Массанахьа яцар 10 шера деша моттигаш. Яцар Мовлат-Гире дай баьхача Инаркье а. Цудухьа ворхI класс яьккхача, Дола-Коа ухаш, карадерзадир цо юкье-ра дешар. Шийна дагадоагIаш, цкьа дешара тIераваьнна, из юкьахдитадацар цо. Цунга

хьежжа хулар доаха толамаш а. Ишкол чакхъаьккха воалача хана, дошо майдилг елар зIамигача сага. Цо 10 шера хьийгача кьих хьадаьнна беркат дар из.

Эггара хозагIдола дагалоацаш дитад са дег чу, ший болх тлехдика ховш хиннача Мовлат-Гире. Цул дикагIа ший профессионаьлни мотт ховш бола нах вайцига кIезига хургбар. Сево новкъостал даьдар цунна из иштта дика йомабе? Книжкаш дукхадезаденна хиннав вай мехкахо. Кара нийсденна моллагIа литература, моллагIа автор вешар цо. Царна юкье вар Л.Толстой, Ф. Достоевский, Э. Золя, Ги де Мопассан, Б. Шоу, М. Шолохов, кхьбола дунен цIихеза классикаш. Къаьстга дукха езар цунна байташ. Касткаста цо бешарех бар Пушкин, Лермонтов, Блок, Есенин, Бернс, Арагон, кхьбараш. Берригаш ца бовзе а, ГIалгIай йоазонхой а бовзар цунна, царех цхьачар йоазош цкьа дийша Гийнавацар. ДукхагIа цун теркам тIаозаш вар Базорканаъкъбан И., Гойганаъкъбан Г-Хь., Янданаъкъбан Жамалда.

Дешарца ше дIахо оагIув биллале, эскаре гIулакх де лоархI цо. Из эскаре амал де кхаьчар Литве, бувзамца дувзаденна тIема дакьа дар цундар. Кхаь шеран кхаь беттаи салтий иккаш лелайийа, 1968 шера цIаверз из. Дуккха хIама, тIема кийчо яйзаяр цунна, эшшача метте мехка ха тIа отта ховргдолаш вар из цигара цIаваоагIаца заман чухьа. Цхьабакьда ше ишколе йомадаьхох дуккхадар дицденнадар. Керда-даккха дезаш дар из, вузе кхача безам бале. Юххьанца дукха уйлаш хьувзар керта чу. Хила ловра журналист; тIаккха хунца болх бича фу дар-те, аьле хеталора; моряк хила а дагадохар. Шин шера шийна дицденнар кердадоаккхаш кьа а хьийге, из Кьилбаседа Хирий Республикерча юридически факультете отг. Цига юххьанца дийшачул тлехьагIа, ше хержа дешар

дIахо цо Ленинградерча паччахьалкхен университетте деш. Из толамца чакх а йоаккх цо 1975 шера. Белгалдаккха деза, цунца дешаш хинна кагий нахи мехкарийи вай йоккхача Даьхен тайп-тайпарча миингашка кьахьегаш хилар. Къаьстга а дика хет мехка паччахь В.В. Путин а гIалгIай зIамигача сагаца деша ваьгIа хилар. ХIара шера Кремле Президента Россее цхьоагIон ди долча хана, из дезде, шу оттадийа, нах тIаьцар. Цига хийхе хулар вай мехкахо Загленакъбан Мовлат-Гире а. Из дикка лоархIаме моттиг яр цун ший а вай къаман а вахаре.

Вай республика отгача а дерлайоагIаца а доккха дакьа лаьцар Османа Мовлат-Гире. Цо кьиххийгар юстице министр волаш. ДагадоагIа сона, Мовлат-Гире кулгал деш хиннача министерствонна чувоагIаш массехк саг мара вацар: заместитель, ялх специалист, секретарь-машинистка, бухгалтер, кассир. Амма болх-м йоккхача коллективно санна бора цар. Ах шера 200 заявлени тIаййца, хьежа, техкаяр цар, судаца дувзаденнача гIулакхий диазза жамIа даьдар, 1992 шера наха хиннача зенашца ювзаенна 5 эзар заявлени кийчтьяяр. Дукха дар цар даьр е кIезига дар? Из боккха болх бар, хIана аьлча 90 процент лоткъамаша дIадехар кхоачашдир. Хьалха хиннача НГИР министерствос судашца дув-

заденнача гIулакхий цаI мара жамIа деш хиннадеце, лакхе белгала ма даккхара, хIанз ди-азза дора. Барт-цхьоагIо хилар дар уж лакхаленашка кхувлаш хиннар. Шоай хьакима гIо деш болхлой, царна новкъостал деш кулгалхо - из дар юристий болх дика дIабохийташ хиннар. Из иштта хилийта гIерташ, хIаране ший бехктокхам кхетабора. Цох хьахулаш бар цар юкьара аьттув. Цу заман чухьа Загленакъбан Мовлат-Гирена РФ Президента елар 3-ча классах вола Паччахьалкхен советник яха цIи. Цох а ший балха новкъостий доккха дакьа доал аьнна хеташ вар Мовлат-Гире.

Тлехьарча шерашка цо даь балхаш дувзаденна дар университетта юридически факультетаца, ГIалгIай Республикан юкьарча палатаца. Цу шинна моттига керте латташ дикка ха яьккхар цо. Уж балхаш хьаькьалца кхоачашдеш хиларах, дуккха дика гIулакхаш карагIдаьлар вай мехкахочоа.

Тахан вайца вац къаман яхъ леляяь, гIулакхаца, даим ший къаманца хинна саг, юридически Илмай кандидат, профессор Загленакъбан Османа Мовлат-Гире, амма цох бола дагалоацм из вовзаш, везаш хиннача наьха дегашка бахаш хургба даим. Мовлат-Гире вайцара къаьстар 2021 шера аьтинга бетта 22 дийнахьа. Дала ялсма-ле луйла цунна.

ГIалгIай мохк дакьа лоацаш хилар, парламенташа бюджетлах лаьца дувцача Москверча кхетачене

Оздой Гийса

ГIалгIайчен вице-премьера, Минфина кулгалхочо Вешкаранаъкъбан Темарлана дакьа лаьцар Федерацие Совете къамаьла юкье. Цига дийца керттера дош дар 2027 шера, иштта аргIанарча 2028-2029 шерашкарча федеральни бюджета проекта хьажар.

«Доакъашхоша дий-цар федеральни бюджета чулоацамах, иштта йоала политиках, моттигаш ахчанца хьалла-царах. ГIалгIайченна уж хаттараш лоархIам болаш да хьатIадоагIаца шера, иштта аргIанарча 2028-2029 шерашка республикански бюджет вIашагIйоллара», - аьлар «Сердало» газетага республикан Паччахьалкхене.

Кхетачене федеральни, моттигерча Iаьдала викалаш бар. Из хьал дувцаш дакьа лоацаш хилар сенатораш, Паччахьалкхен Думан депутаташ, Россее Паччахьалкхен доакъашхой, ахчан Министерствон, Центробанка, ЛоархIаца палатан кулгалхой. Иштта цига ладувгIаца дакьа лоацаш хилар Федеральни йоала гIулакха викалаш, российский миингашкара законаш хьаххолла а кхоачашду а Iаьдал.

«Са Росси - Пётра гIала» яхача проекта доакъашхой ба вай мехкара дешархой

ГIазданаъкъбан Ахьмад

Вай мехкарча кадетски корпус доакъашхой, Магасерча «Марем» гимназера дешархой «Са Росси - Пётра гIала» яхача программага гIолла, кхаь дийнахьа Санкт-Петербурге гIолла гобоаккхаш хилар. Эрмитажагара, Петропавловски гIалагара, Петергофагара, Керттерча тIема-музейгара Юболабелла; дукха хIама бIаргадайра вай кагирхошта цу юкьа.

«Сердалога» мехкарча Паччахьалкхера бенача хоамах,

цу гIулакха хьалхаэттараша къаьстга терко йир Петровски бIаьшерен, Нева тIа улла шахьар хьаххоллара исторена.

Российски истори довза, цу оагIонца лоархIаме йолча моттигех бIаргтоха аьттув бар берий. «Петровски акватори» яхача музей-макетага, Российски этнографически музейга хьежар уж.

Культуран оагIонцарча гIулакхех йолча Министерствос «Дезалера лоархIамедараш, культураца дувзаденнараш» яхача федеральни программан «Дезал» яхача къаман проекта гIолла дIахьош болх ба из.

ООО керттерча
директора
Гулакх суде
кхабчад, йоала
болхлоех ахча
кбайлакхахъарах

Оздой Ийса

ГалгIайче ГIолла йолча
Россе СК Илдарха-ГIалан
тохкама болхлоша чак-
хдаькхар мах беча мот-
тига кулгалхочунна ду-
хьалара уголовни ГIулакх.
Цун бехк хилар ЧIоагIду
РФ УК 1 даькъа 199.2 ста-
тьяс, йоалах дукха ахча
кбайла даькхарца ювза-
енна я из.

«Тохкамхочо яхачох, 2025
шера лайчилла беттагара
2026 шера бекарга беттага
кхаччалца йоал дIаяла еза-
рах, страховой взносах дола
декхар шийна ховшшех а, дIа
ца луш, шоайла бувзам ле-
лабеча моттигашта креди-
торий чота тIа ахча дIатIа а
ухийташ, из кIалхарвийннав
предприяти декхарийла хи-
лара хьал юстар а доахаш. Цу
тайпара кбайладихьад 6 000
000 сом совгIа ахча, цу тIара
Российски Федерацие бюджете
дIадала дезаш хинна декхар
юха а сецадеш», - аьлар «Сер-
дало» газетага ГалгIайчен
тохкама Комитете.

Лоткъам эцара болх
дIахьош, цу сага ший бехк
тIаййцар. Тохкама болх
дIахьош хиннараша, шоашка
хьакхьаьча, из бехкевеш дола
тешал кхоачам болаш хила-
рах, из ГIулакх дIадахьийтар
суде дIахо тахка.

ГалгIайчен
МЧСа психолога
новкъостал дир,
угарах цамогаш
хиннача дезала

Ужахъанаькъан Хьамзат

ГалгIайче ГIолла йолча
Россе МЧСа Керттерча ур-
халлен психолога Хьула-
хой Луизас сиха хоамий-
психологически новкъо-
стал дир, угарах цамогаш
хиннача наха. Из нийсде-
лар ТIой-Юрта.

«Сердало» газета хьалха
яздаь ма хиллара, из хоам
кхьачар ардара бетта 5-ча
дийнахьа делкъел тIехьагIа
ха деча нахага. Угарах ца-
могаш хилар 6 саг, цу юкъе
пхи бер а долаш. Берригаш а
сиха, ГалгIайчен республи-
кански клинически дарбан-
че дIабигар, зIамагIа дола
бераш. Наьсарен-Шахъара
Берий республикански кли-
нически дарбанче кхьачар.

Хьулахой Луизас цар гар-
гарча нахаца къамаьл дир,
цо уж тебир хинна халахетар
кIеззига аттача доакхаш,
цул тIехьагIа из яхар Берий
республикански клинически
дарбанче, цига берашца къа-
маьл хилар цун, царна пси-
хологически новкъостал дир.

Цечой ИбрахIима ГалгIайчен поалхам йовзийтар, сага бокъонех болча викалий Ерригроссийски кхетаче йолаш

Баркинхой Мурад

Махачкале дIайихъар мехкар-
ча сага бокъонех болча вика-
лий кхетаче, цига дийца керт-
тера дош дар лаьрххIаца тIема
операце доакъашхой бокъо-
наш лораяр. Из кхетаче хета-
ья яр Селий мехка сага бокъо-
нех волча викала инсти-
тут хьакхелла 20 шу дизара.
Цунна юкъе дакъа лоацаш
вар ГалгIай Республикан сага
бокъонех вола викал Цечой
ИбрахIим.

«Кхетаче дIахьош, цо мо-
аршал хоатташ дош аьлар,
иштта баркал аьлар Селий
Республикан сага бокъо-
нех волча викала Алхасов
Запир Мухтаровича, цун-
царча болхлошта из кхетаче
вIашагIйолларах, иштта бокъо-
наш лораяра институт юби-
лейца даькъалайийцар. Цига
белгалдир мехкашта юкъера
бувзам ЧIоагIбар лоархIама
хилар, бокъонаш лораяра
институтий, Iаьдала болх-
лой, кхелахой юкъарлон болх

цхьана вIашагIболла безил-
га. Кхетаче дIахьош, Цечой
ИбрахIима доклад йийшар,
тIема ветеранаш хьаде хIама
долаш хургболаш института
де йиш яр белгал а деш. Къа-
маьл деш, иштта гойтар ре-
спубликан боахамашта юкъе-
ра бувзам лелабаро малагIа
пайда лу, шийна хетар аьлар
СВО доакъашхой, вахара,
къахьегама хьалашка бахара
дича бакъахьдар белгалдеш.
Из дIалоархIаргда кхетачен
чаккхе еш», - аьлар «Серда-

ло» газетага ГИР УПЧ хоамий-
аналитически даькъ тIа.

Из вIашагIкхетар дIадахъа-
рах, дика таро хилар шоайла
къамаьл де. Цар дийцар чоал-
хане хаттараш. Сага бокъонех
болча викалаша цхьана кий-
чийр юкъара моттигаш. Уж
юкъейоалайича сага бокъо-
наш лораяра викалий болх кхы
а дикагIа боарам тIа баккха,
цунца цхьана лаьрххIаца опе-
раце доакъашхошта, цар деза-
лашта сиха новкъостал лоатта-
де таро хургья.

Ланнаанькъан Залинай кхетаче хилар, ара болх беча суртанчашца

Курскенаькъан ИбрахIим

ЖIайрахъа кхале чакхбоа-
лаш ба «ГалгIайче – иску-
ствон доазув» яха, ара сур-
таш дехкаш дIахьош хинна
Ерригроссийски говзанчий
болх. Цига гулбелар Россе
тайп-тайпарча моттигаш-
кара суртанчаш. Царца къа-
маьл хилар республикан
культуран, туризма мини-
стра Ланнаанькъан Зали-
най.

Министра баркал аьлар гов-
занчашта, цар ГалгIайченца
иштта дог хьаувиш хиларах.
Цо яхачох, цу тайпара про-
екташ хиларо новкъостал
ду наха къаман культуран,
Iалама тIехьале йовза, иштта
мехка моттигашта юкъера
бувзам лелабе, культуран ту-
ризм дегIайоалае.

«ГалгIайче ший тайпара
истори, культура, тамаший-
на Iалам дола лаьттан дакъа
да. Тхо раьза да шо укха-
за долаш, шоана тха гIалаш,

чIоже хоза хеташ хилара,
шун болх царца безам болаш
дIахьош хилара. Со тешаш
я укх деношка оаш дIахьош
бола болх сийрда тешал

хургда тха мохк хоза хилара,
шоана дуккхача ханашка из
дагалаттаргхилара», - аьлар
Ланнаанькъан Залинас.

Кхетаче безаме дIайихъар.

Суртанчаша дийцар шоашта
дезаденнарах, баркал аьлар
шоаш иштта дика тIаэцарах,
цу тайпарча хьалашка шоай
болх бе таро хиларах.

**Паччахьалкхен
Думан депутата
Біарахой Бек-
хана хьаллаьцар
ГалгІайчен
кьона
хоккеисташ**

Баркинхой Мурад

Паччахьалкхен Думан депутата Біарахой Бек-хана хьаллаьцар ГалгІайчен кьона хоккеисташ. Цо царна белар «Аьрзи» яхача шан даькъ тІа Іомалуш болча хоккеисташта лаьрхІа бола спортивни гІирс. Царна ийцар 50 бизза тІабувха гІирс, иштта тренировкаш дІахьош эшаш бола кхоачам. Из цо хьалхара деш дац. Хьалха цо новкьостал дарах, профессионални гІирсаш ийцар Фетисов Вячеслава цІерагІа академе Іомалуш волча 100 хоккеиста. Цу тайпара новкьостал даро, цу берий даьй таронаш аттача йоах, иштта дика кІийле ю берий-ондаргий спорт республике дегІайоалаяра.

«Из новкьостал, ГалгІайчен берий спорт дегІайоалаяра республикан кулгалхочо Келаматанакьан Мухьмуд-Іаьлас, иштта «ЦаІ йолча Росс» парте терко лоаттаьра чудоагІаш дола цхьа даькъа да. Цун тІехьа латт атта доаца а лоархІаме а дола декхар: берашта шоашта дезаш дола гІулакх лелада-ра таро ялар, уж унахцІена кхедар. ХІара тренировкаш дІа мел хьоча хана, дог делаши, ша тІа тешиаме борал деш, керда толамаш доахаш бахалба уж. Массаз а царна уллув хилба царех тешаш, уж хьаллаца кийча нах!» - аьлар «Сердало» газетага ГалгІай «ЦаІ йолча Росс» парте моттигерча даькъе.

Біарахой Бек-хана даьр лоархІаме новкьостал да республикан спорт дегІайоалаеца даькъ тІа, хІана аьлча хоккей эгара дезагІа дола спорта тайпа да, цун бахьан да тІабувхабу гІирс, инвентарь маьха еза хилар.

Депутата шийгара новкьостал деш хиларах, ГалгІайчен дІаболалуш болча спортсмений дезале-ра ахчанцара хьал дика аттача даьлар. Цо дика кІийле ю республикан хургбола спортсменаш кхебара.

СВО ветеранаша денала урок елар, Илдарха-ГІалий тІарча дешархошта

Оздой Іийса

СВО ветеранаш, «Даьхен лорабой» ганза республикерча филиала викала Темарханаькьан Іийсас Илдарха-ГІалан №6 йолча ишкола дешархошта денала урок елар. Кхетаче дІахьош хилара маІан дар, кхувш йоагІаца тІехьеннаший исторега гІолла Даьхен хьалхашка бехктокхаме хила езилга гойтар, иштта ший мохк безаш хилар цунна хьалхадаккхар. Цу тайпара дийна кьамаьл дІахьош хила-

ро дешархошта новкьостал ду кІоаргагІа довза шоай Даьхенезара маІан.

«Кхетаче дІахьоча даькъа лоацаш хилар СВО ветеранаш Евкуранаькьан Михаил, Оздой Махьмуд, Хазанаькьан Іаьла, иштта веннача бІухочун ГетагІазанаькьан Вахий да Мухьмад, волонтер Оздой Рамзан. Кхетаче дІайихьар шоайла кьайле йоаца кьамаьлаш деш. СВО бІухоша берашта дийцар тІем тІарча хьалах, тІема доттаргІалах, халача хьа-

лашка шоайла тІаотташ хиларах. Кьаьстта терко тІаяхийтар цІагІара боагІа хоам боча хилара. БІухоша белгалдир, берий каьхаташ, сурташ, шоай дег тІа декхаш, бІухоша лорадеш леладеш хилар. Дешархоша боккхача теркамца ладувгІар царга, шоай хаттараш дора. Фу яхилга да Даьхен бІухо, фу де деза тІем тІа унзара хетаргдоацаш, коталон тІехьа хургволаш, шоай мехка малагІа новкьостал дича бакьахьа да шоаш яха хаттараш дар цар деш хиннараш», - аьлар «Сердало» газетага «Даь-

хен лорабой» ганзе.

БІухоша массадолча хаттарашта хоадам боллаш жоп делар. Хьаьшаша хьалхадаьккхар дешархошта цар кертера декхар; дика дешар, боккхагІбараш лархІар, шоай мехка истори довзар, мохк безар да, аьнна.

Цу тайпара кхетаченаш дІаяхьар лоархІаме да кхувш йоагІаца тІехьенна. СВО бІухошца бувзам лелабаро берашта таро лу вайна юкье бахаш бола турпалхой бовза, вахара мах кІоагІбе.

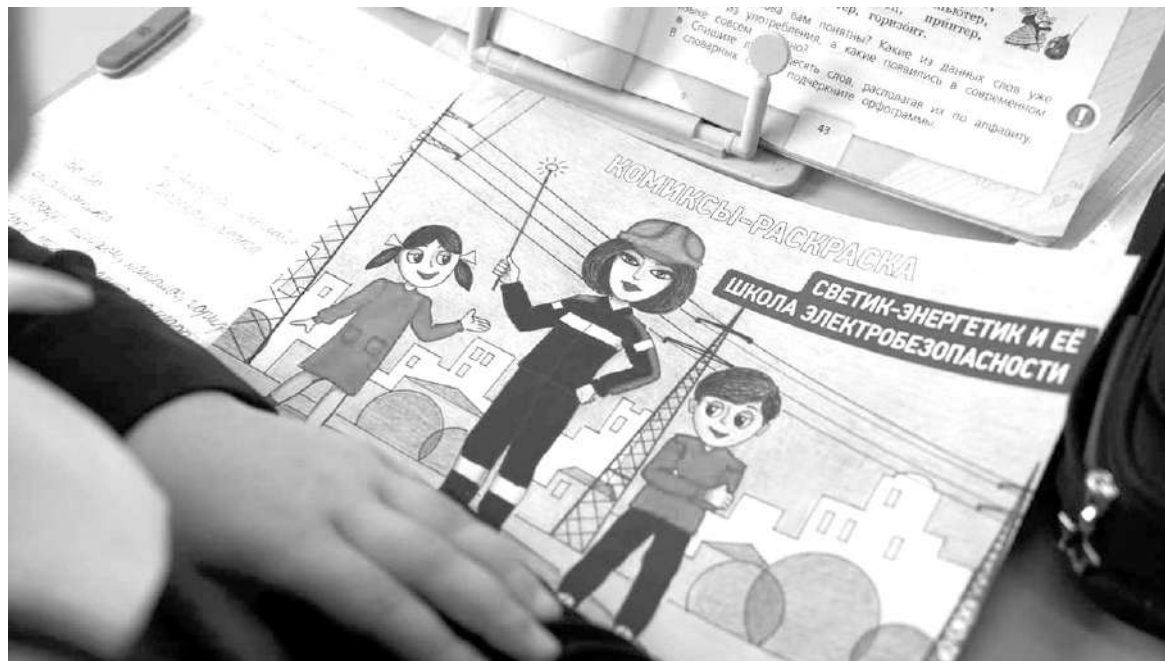
«Даькьастен Россетий» энергетикаша Наьсарен дешархошта хьалхаяьхар цІагІара, арара токацарча кхерамзлен бокьонаш

Іалой Муса

«Даькьастен Россетий» - «Ингушэнергос» урок дІайихьар Наьсарен-Шахьара №18 йолча ишколе, токацарча кхерамзлен бокьонаш йовзийташ. Интерактивни дешар дІахьош, ладувгІаш хилар йиьлагІа классашка варІа 25 дешархо.

Энергетикаша берашта хьалхадаьккхар тока гІирсаш мишта леладе деза, тока моттигашка хоам беш дола хьал малагІа да, иштта дІагойтар чоалхане хьал этта моттиг нийсьелча, «гІажа» гІа оалача кепара мишта арава-ла веза цу даькъ тІара.

Кьаьстта йола терко тІаяхийтар ара ди кьувкьача хана фу де деза хьалхадоаккхаш, вІалла а де йиш йоацар да, тока моттигаш йолча телефона сурташ дахар. Говзанчаша берашта йовзийтар «Россети» оалача компане кхетам балара проект. Из го йиш я «ВКонтакте» вахара бувзамашка. Цига Лампочкина Машас гойт, бераш кхетаргдолаш, токах лоравалара никъ.

«Токах бераш лорадар, энергочомпане балха кергтера да. Тха говзанчаша каст-каста республикан дешара моттигашка кхетам балара болх дІахьу. ЛоархІаме да царна чоалхане моттиг нийсьелча де дезар хьалхадаккхар, шоай вахар лорадара ха дезар малагІа да дІахьехар», - аьлар «Даькьасте» - «Ингушэнерго» филиала кул-

галхочо Котаганаькьан Кимрана.

«Цу тайпара урокаш эшаш я. Бераша, цхьайолча хана, вІалла уйла йиц кхераме хьал нийсдаларах, царна хет шоашта гонахьара тока гІирсаш ловзоргаш долаш санна. Говзанчаша царца кьамаьл даьчул тІехьагІа, царна хьалхайоах уж бокьонаш, из дуккха дикагІа накьадоал. Тхо

раьза да энергетикаша тхоай берашца из болх дІахьош», - аьлар 4 «А» класса кулгалхочо МургІастанаькьан Розас.

Токацара хьал лорадара йола урокаш ГалгІайчен кхьача дешара моттигашка а дІахьоргьа, хІаьта ахкан замакх бераша салолача хана уж ю лаьрххІа ишкола даькъ тІа дІахьоча лагерашка.

ГалгIай
мехка лораша,
пехкашта
чоалхане
операци
яь, кхалсаг
кIалхаръяьккхар

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIайчен Къоастой И.Х. цIерагIча республикан фтизиопульмонологе кхалсаг халача лазарах кIалхаръяьккхар, пехкашта чоалхане операци а яь. Из дарбанче кхаьчар, чIоагIа хала йолаш. Садаха могаш яцар, хIаьта кер чу дукха тух, хий Iайнадар. ГIалгIайчен говзанчаша, шоай балхах дика кхеташ хиларах, из операци дика дIайихьар.

«Дагабаьнна, лораша лаьрхIар цо ловргбола никъ лаха - видео торакооскопически болх дIабахьа, аьрда пехк тоаеш. Гойтама ГIирсаш хиларах, доккха доаца-ча Iургашка ГIолла хирургаш дIаяьккхар пехка тIара телха моттиг, пехк тоIаяь лаьтта хьал меттаоттадеш. Из болх дIабахьарах, унахочун таро хилар паргIата садаха. Дика вIашагIбелла операционни болх дIахьош хилар торакальни хирургаш МургуIустанаькъан ИбрахIим, Имагожанаяькъан Йоакъап, лор-анестезиолог Албохчанаькъан Iаддал-Къаьдар, иштта операционни лор Мейренаькъан Макка», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен унахцIенон Министерстве.

Карарча хана операци яьча кхалсага магар во дац. Из палате хьалчуйоалаяь; денна, бийсанна цунна тIахьожаш ба лакха говзал йола лораш. ДIахо цунна меттаоттара дола дарба дергда цига.

Магасе
вIашкакхийттай
ВАЗ-2115
оала машини
Changan яхари,
лозабаьраш ба

Курскенаькъан ИбрахIим

Магасе Коталон 65 шу дизара урам тIа, ши машин вIашкакхеташ, моттиг нийсьелар. ЧубаьгIараш кIеззига човхабаьб.

МЧС болхлоша хоам баь-чох, ардара бетта 5-ча дийнахьа московски ха 18:12 минот яьннача хана, «112» яхача телефона тIа хоам бера авари яь хиларах.

Цига оарцагIбахача «Аврзи» яхача тоабан доакъашхошта дайра ВАЗ-2115 оала мшини Changan яхари вIашкакхийтта. ДТП хиларах яь човнаш хала яц.

ГIалгIайчен МЧСе дездир, мехка граждански оборона 94 шу дizar

Баркинхой Мурад

ГIалгIайче гIолла йолча Россе МЧС керттерча урхаллене цIай-кхетаче хилар, из яр лоархIамеча исторически денна, граждански оборона оагIув хьакхелла 94 шу дузаш хилара хетаяь. Цига безбир балха ветеранаш, боахама болхлой. Уж ба республикан кхерамзле хIара денна Iалашьеш, чоалханеча хьалах бахархой кIалхарбоахаш лаьттараш.

«Гулбеннараш атта боаца-ча цар балхаца даькъалабувцаш, къамаьл дир ГIалгIай Республике ГIолла йолча Россе керттерча урхаллен кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча полковника Шишин Алексея. Цул тIехьагIа, подполковника Ганенаькъан

Адама хоам бир гулбенна-рашка Ерригроссийски штаба граждански оборона кий-чон болх дIахьош хиларах. Из дIаболабургба ардара бетта 7-ча дийнахьа, чакхбаргба 9-ча дийнахьа. Цо довзийтар гулбеннарашта из болх дIабахьара хьалаш, из кхоачашбара маан, иштта дийцар бахархой кIалхарбахара болх

вIашагIболлаш хиларах лаьца. Цул совгIа, довзийтар, граждански оборона Ерригроссийски Iомалу болх дIабахьара хьал, цу юкьедоагIа сиренаш сагар, иштта хургда радио-телевидене гIолла аудио-видео хоамаш. Хоам бара болх дIаболабергба массаза санна», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIай мехка гIолла

йолча Россе МЧС ГУ.

Цул тIехьагIа, Керттерча урхаллен викалаша нахаца къамаьл дир. Цар, зале баьгIача наьха массадолча хаттарашта жоп делар, дIахо болх бара йола оагIонаш вIашагIехкар.

Кхетаче чакхийоалаш, хIара денна шоашкара балха дакъа юкьедахьаш белгалбаьннача болхлошта совгIаташ делар.

МагIалбика кхален Инаркъе, Ислама цIи лелаю урам тоабир

Оздой Иийса

ГIалгIайчен МагIалбика кхален Инаркьерча Исламски урамах никъ тоабир. Из тоабар шийна тIаййцар моттигерча администраце. Бехачара хетта из кердабаккхаро таро лу, дикал йолаш хьалаш хьакхолла, машинашта а лела аттагIа хул.

«Балхаш дIахьош къаьстта терко тIаяхийтар цу урамах лаьрхIача тIема операце доакъашхо вахаш хилара. Юрта администраце из хаттар сиха теркаме ийцар, наькъаш

тоадара эшаш мел дар Iалашдир. Доал деча даькъ тIарча Iаьдало керттера терко лоаттаю лаьрхIача тIема операце доакъашхошта, цар дезалашта», - аьлар «Сердало» газетага МагIалбика кхален администраце зарбан болх лелабераша.

Моттигерча Iаьдало дIахо а цу даькъ тIа шийна могоар дергда, наькъа хьал дика хилийтара. Никъ тоабаь хилча кхераме доацаш дIаюха вахар, иштта транспортаца леларашта дика хьалаш хьакхоллар хул; цул совгIа, ерригача юрта бахархошка кхоачаш да из.

Наьсарерча подстанце Россе хьадаь «хьаькъале» гIирсаш оттадергда «Даькъастен Россеташа»

Iалой Муса

Наьсарерча подстанце, тока къаьнарча, даьтта-царча гIирсашта меттел, тахан хьадаьнна российский толашагIдараш оттадеш болх дахьоргба «Даькъастен Россетий» - «Ингушэнерго» филиала болхлоша.

Наьсарерча, иштта ТIой-Юртарча, Долакха-Юртарча 49 эзар гаргга бахархой, 73 вахаре лоархIаме йолча моттигашкара тока хьал меттадоаладеш, проект я ала деза цох тахан.

15,3 млн сом ахча да цу гIулакхо дIалоацаргдар. 1966-ча шера, 2001-ча шера подстанце оттадаь уж гIирсаш хувца дезача хьале кхаьча дикка ха я: даьтта боарам лорабеш даиман тахьежа везаш, каст-каста кулг тоха дезаш, хулар уж.

ХIаьта керда российский гIирсаш, тока саьргашца моллагIа хатар хилча, секунд ялалехь ток шоаш Iойоаеш да. Из чIоагIа лоархIаме да дукха мах бола трансформатораш цайохийтара тIехьа.

Вакуумни оала гIирсаш цIи ца ялийтара а дикагIа, чIоагIагIа лоархIаш да: царна чухьнахьа доагор дац, хIаьта трансформаторни даьтта лаьтта Iоцаахара, Iалама зенедараш цадаржара тIехьа дика лоархIаш да уж.

Цул совгIа, «хьаькъалерча» блокашка хьежача гуш хул, тока хьал мишта латт. Дерригача хIамай боарам шоаш бисте, диспетчерий пульга тIа хьаоттаду цар дар. Цу гIулакхо, юхе веце а, тока моттига доал де аьттув лу.

«Керда, толашагIа дола гIирсаш оттадаро укх шерар-

ча Iай дикка меттадоаладе аьттув лургба Наьсарерча, ТIой-Юртарча, Долакха-Юртарча моттигий тока хьал», - белгалдир «Даькъастен Россетий» - «Ингушэнерго» филиала хьалха латтача Котаганаькъан Кимрана.

2026-ча шера «Ингушэнерго» филиала дахьоча программан юкье да уж хувца-маш. Лайчилла бутт чакхбалалехь, беррига болх йистебаккха лерхI тока оагIон къахьегамхоша.

«Наькъаш цѐнду Ди» яха экоболам дӀахьоргба «Аьрзи» заповеднике

ГӀазданаькъан Ахьмад

Іалама гӀулакхех йолча Президентски ганзо грантаца хьал-лоацаш йолча «Кхаь оагӀонца гӀулакх леладеча ООПТ - Іилма - Волонтѐраш» яхача экологически проектага гӀолла, «Аьрзи» Паччахьалкхен Іалама заповедника доазон тӀа «Наькъаш цѐнду ди» яха экологически болам дӀахьоргба. Ардара бетта 10-ча дийнахьа дӀаяхьа лерхӀаш йола из кхетаче лоархӀаме я къаман культураца, истореца, Іалама моттигашца дувзаденнараш лорадара тӀехьа.

«Сердалога» культурани туризмаи гӀулакхех йолча Министрствера бенача хоамах, цу оагӀонца керттердар да, ма хулла дукхагӀа адам цу гӀулакха тӀахьехар. ГӀо деш лелараш, гидаш, студенташ, юхе ядача юрташкара бахархой хургба цу юкье. Нувхех, новкъарле еча кхыдарех уж мотти-

гаш цѐнъеш, лостам беш хургба мехкарча Іалама моттигех дог лазараш.

Цу гӀулакха хьалхазттараша, из болх боагӀлача боараме дӀагӀоргболаш, деррига шоашта дӀатӀаийцад, эшаш бола кхоачам Іалашбергба цар. Болам

дӀахьоча моттиге дӀа-хьа бугаш машин хургья гӀо деш барашта. Болх чакхбаьккха баьлча, цѐнача лоаман фега Іохайша, дӀайхача дуача хӀамах кхетаргба къахьийгараш. Цу юкье дакъа лаца ловр хьалххе дӀагӀоагӀвала веза.

Проекта хьалха латтача Тиймарзанаькъан Мухьмадага телефон дӀатоха еза - 8 960 432-31-00. Ший мехкарча Іаламах, Дала хьаеннача хозача моттигех дог лазаш мел вар ва цу юкье дакъа лаца аравала йиш йолаш.

ГӀалгӀайче дакъа лоацаш хургья, «Дошо гуйре» яхача юртбоахама гойтаме

Оздой Іийса

ГӀалгӀайчен юртбоахама Министрствон викалаш дакъа лоацаш хургба, керттерча «Дошо гуйре» яхача 28-ча Российски гойтаме. Юртбоахама кхетаче дӀахьоргья Москве, ардара бетта 7-10-ча деношка. Карарча шера керттера гойтам хургба «Тимирязева Центр» яхача гойтама моттиге, цига ГӀалгӀайчен гов-

занчаша гойтаргья республикан таронаш, иштта дувцаргда АПК дегӀаахара лоархӀаме хаттараш.

«Гойтама балха юкье дакъа лоацаш хургва ГӀалгӀайчен юртбоахама, кхачан министр Гаьгенаькъан Мухьмад. Цига довзаргда агропромышленни даькъ тӀа даьха керда толамаш, иштта дувцаргда лоархӀаме хаттараш, кхыча моттигаш-

кара баьхкача викалашкара балха говзал эцаргья», - аьлар «Сердало» газетага республикан юртбоахама Министрстве.

«Дошо гуйре» яхача юртбоахама гойтаме довзийтаргда кердадараш, уж я минеральни удобренеш, юртбоахама керда техника. Къаьстта терко тӀайохийтаргья вай заман технологически гӀирсашта, таьрахьий хьалашта, цар хӀанззе а

хийцад АПК хьал. Цул совгӀа, дика балха говзал, толамаш гойтаргда мехка хьалхале лелаеча заводаша, йоккхагӀа йолча хьувкъам кхебеча, бохка кийчбеча, бохкача ахархой моттигаша.

СоагӀапчен юкъара моттигаш нувхех мукъаяьхар

Баркинхой Мурад

ГӀалгӀайчен МагӀалбика кхален СоагӀапчара доазонаш цѐндеш, экологически болх дӀабихьар. Из кхетаче вӀашагӀѐллаяр моттигерча Іаьдало, доал деча даькъ тӀарча коммунални боахама болхлоша дакъа а лоацаш.

«Сердало» газетага ма аллара, МагӀалбика кхален администраце цхьана дӀабахьа лаьрхӀар ца йоагӀлача моттигашка хьалайна нувхаш дӀайоахаш, машений наькъа йистош цѐнъеш, кхыча юкъярлон моттигашка лостам

беш болх.

Белхий бара керттера malan дар цу юртар экологически хьал, куц хувцар, иштта бахар-

хой хӀара деннарча вахаре дика хьалаш хьаьхоллар.

СоагӀапчен администраце кхайкарал дир бахархошка, ло-

стам лоаттабе тӀахьехаш, бокъонаш лораяр, нувхаш лаьрхӀлача моттигашка мара дӀацакхувсар дехаш.

Вай мехкара росгвардейцаш-кинологаш куран чемпионате толашагӀбарашта юкье ба

Ужахьанаькъан Хьамзат

Жукова орден лелаеча Россе къаман гварде эскаро Даькъастен кинологашта юкьерча чемпионате дакъа лаьцар Зеленокумске. Цига дакъа лоацаш яр Даькъастен Росгварде, иштта кхый-олча тӀема оагӀонцарча моттигий тоабаш. Вай мехкарча тоабан доакъашхой дикка белгалбаьлар цига.

«Яхьашта юкье хиннарий кхоачашде дезаш хиннараш дукха дар – шоай балхацирча жӀалешца баьдеча, халача моттиге зуламхой лувцаш, тайп-тайпарча духъаленех тӀехбувлаш, йисача хӀамаех сага лар лехе, саг гучаваоккхаш, аренашка, иштта гӀишлошка, машинашка лелхаш дола гӀирсаш лехаш, къахьегаш бар уж. Котало тоабашта юкье яьккхар Росгварде оагӀон Жукова ордена Даькъастен къаьсттача декхарех йолча моттига болхлоша, шоллагӀа моттиг кхаьчар лаьрхӀа декхараш кхоачашдеча батальона тоабан тӀемхошта, кхолагӀа моттиге эттар кхерамзлен хьалах, лораварах йолча къаьсттача батальона доакъашхой. Моттигашкарча оагӀоний болхлошта юкье хьалхара моттиг Къарший-Черсий республикан Росгварде болхлошта елар, шоллагӀа моттиге эттар Нохчий мехкара росгвардейцаш, хӀаьта кхоалагӀа моттиг ГӀалгӀай мехкарча росгвардейцашта кхаьчар», - из хоам «Сердалога» бир Даькъастен Жукова орден лелаеча Росгварде оагӀон зарбан болх лелабераша.

Даькъастерча РФ къаман гварде эскара кинологически балха кулгал деш вола полковник Катаев Евгений вар котбаьннарашта совгӀаташ дӀалуш хиннар. Шоай гӀулакх лакхача говзалца дӀахьош хиларах, доккха баркал кхайкадир эпсара гулбеннарашта. Яхьашка котбаьннарашта, цар биь кога тӀарча «новкъосташта» кубкаш, лоархӀаме совгӀаташ, грамоташ елар полковника.

Требуются

КОНТРОЛЕРЫ ТУРНИКЕТОВ

для работы в Москве и Подмосковье
(мужчины и женщины)

- Прием по ТК РФ.
- График работы - любой.
- Бесплатное проживание.
- З/п до 118 000 р. до вычета налогов.
- Ежемесячно выплачивается денежная премия.
- Возможно трудоустройство инспектором по транспортной безопасности с з/п до 187 000 р.

Тел. 8-925-081-91-65

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Х.А.Курскиева

Адрес редакции и издателя:

Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.

Тел.: 8 (8734) 77-11-84

Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована

Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
7 октября 2026 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

ЦУРе деш
дола наьха
лоткъамаш
цхьан кIира
лохделар 38
процент хиллал

ГIазданаькъан Ахмад

ДIадахача кIира респу-
бликера хьал леладеча
ГIалгIай Центре мотти-
герча бахархошкара 72
дехар дера. Из дIаяхача
хана цу юкъа хинначул
38% кIезигагIа да. Цо
хьагойт латкъаш бола
нах кIезигагIа хилар.

«Сердало» газетага ЦУРе
ма аллара, укх кIира мел
хиннача хаттарашта юкъе
дукхагIа дар вахара-ком-
мунальни боахама хатта-
раш, цар дIалоац лоткъамаш
дара даькъ тIара хьалха-
ра моттиг. Юкъара хьайца-
ча керттера хаттараш хилар
ЖКХ даькъ тIа, цига 30 хоам
бар (41,7%), иштта энер-
гетика даькъ тIара 29 хоам
бар (40,3%). Цу тайпара,
хьа мел бенача хоамах цу
шин хаттаро дIалаьцар 80%.

ДукхагIа хаттараш луш
хиннараш республикан
йоккхагIа йолча шин кхале-
ра нах бар. Эггара дукхагIа
Шолжера - 25 хоам
(34,7%), иштта Наьсарера -
24 хоам (33,3%).

Дерригача бахархоша хьа
мел дайтача хаттарашта жоп
лургда ЦУРа говзанчаша, уж
шоаш доагIача боахамашка,
бехтокхаме йолча админи-
страцешка дIахьожадергда.

ГОВЬЯВЛЕНИЕ

507-й военный следственный
отдел Следственного комитета
Российской Федерации в связи
с проводимой проверкой сооб-
щения о преступлении обра-
щается к жителем г. Карабулака
с целью поиска очевидцев до-
рожно-транспортного происше-
ствия, произошедшего в период
с 17 часов 45 минут до 18 часов
15 минут 26.09.2026 г. на участ-
ке ул. Шоссейная, г. Карабулак,
(от пересечения с ул. Молодеж-
ной до пересечения с ул. Друж-
бы, напротив ЖБИ 06), с уча-
стием автомобиля «Лада Прио-
ра» г.р.з. О280УЕ 06 рег., серого
цвета, под управлением Кури-
ева М.Б., и пешехода граждан-
ки Измайловой Л.С., в результа-
те которого Измайлова Л.С. по-
лучила множественные трав-
мы и была доставлена в Ингуш-
скую республиканскую клини-
ческую больницу имени А.О.
Ахушкова.

Лиц, обладающих интересу-
ющей следствие информации,
просим сообщить по теле-
фону 8(964)912-86-22 (замести-
тель руководителя отдела Ка-
расев Сергей Витальевич) или
лично прибыть в 507-й воен-
ный следственный отдел След-
ственного комитета Россий-
ской Федерации по адресу: Ре-
спублика Ингушетия, Сунжен-
ский район, с.п. Троицкое, ул.
Шоссейная, д. 64.

ГIалгIайчен латархой Росссе цIерах дакъа лоацаш хургба, Лас-Вегасе U-23 дунен Хьалхале къовсача

Оздой Иийса

ГIалгIайчера «АдиАхмад» спор-
та клуба доакъашхой БIарахой
Мухьмад, Iарпенаькъан Рамзан
23 шу даьннача спортсменаш-
та юкъе Дунен Хьалхале къов-
сача Росссе тоабанна чубоагIаш
ба. Керттера кагирхой дунен яхь
дIахьоргъа Лас-Вегасе (США) ар-
дара бетта 12-18-ча деношка.

ГIалгIайчен спортинни лата-
ра Федерацие «Сердало» газетага
ма аллара, U-23 къаман тоабанна
чубоагIаш ба вай мехкахой, элли-
ной-румий латара тоабан тренер
Тотров Рустам ва. ГIалгIайчен
ишкола викалаша дакъа лоацарг-

да цига, 72-82 кг дозал долаш.
Яхьаш дIайолалургъа лаьрххIа
йола программа хьаелларца, уж
хургъа къовсама хьалхарча де-
ношка, ардара бетта 12-14 денош-
ка.

U-23 дунен Хьалхале къов-
сар дикагIа йола кагирхой дунен
яхьаш лоархIаш я. Къонача спор-
тсменашта уж я керттерча наькъ
тIа балара йола таро, цига царна
мах баь варгвоацача чIоарIагIа
болча спортсменашца латара гов-
зал Iомаю.

«Ади Ахмада» клуба ши спор-
тсмен цига вахар дувзаденна да,
халкъашта юкьерча спорта даькъ
тIа гIалгIай спортсменаш дика
кийчо яь хилар.

ГIалгIай мохк дакъа лоацаш хилар, спортинни диктант язdechа

Баркинхой Мурад

ГIалгIайчен 200 гаргта вахар-
хо дакъа лоацаш хилар, Ер-
ригроссийски спортинни дик-
тант язdechа. Из боккха болам
вIашагIбеллабар спорта Ми-
нистерствос, Росссе Олим-
пийски комитето. Из язди-
р мехка гIолла 1400 майдан
тIа. Вай республике диктант

дIахьош дар Йовлой Берда
цIерагIча «Магас» спорта
ЦIагIа, аьлар «Сердало» газе-
тага ГIалгIайчен спорта Ми-
нистерстве.

Спорта Цен парташ тIа хай-
шар профессионаьни спор-
тсменаш, тренераш, спортив-
ни боахамий кулгалхой, иштта
унахцIена вахар леладеш бола

бахархой.

Диктант язdechа хьалхаш-
ка лаьтта декхараш дар дунен,
мехка спорта керттерча ханаш-
ца, Олимпиада истореца дувза-
деннараш, физкультуран керт-
тердараш, тайп-тайпара Iилмаш
довзийта хар.

Дешара хьал дIахьош, дика
дакъа лоацаш хилар Мага-
са, Шолжен, Илдарха-ГIалан,

МагIалибика, ТIой-Юртара иш-
колаш, колледжаш. Цига кий-
чийр диктант яздара моттигаш.

Ерригроссийски спортинни
диктант хIанз шозлагIа язdechа
да. Из лаьрхIа да унахцIена
вахар бахархошгта юкъе доаржа-
дара, цох нах мишгта кхет хара,
спортинни даькъ тIа царна ховр
дикагIа дегIадоаладара.

Наьсарен «Ангушт» эшаш хилар соцадир Хасавюртарча «Победал» котъяларо

Оздой Иийса

Наьсарен «Ангушт» котъ-
яьлар Хасавюртарча «По-
бедал», ший цIагIа ловзар
дIахьош. Из дар ШоллагIча
лиган (Дивизион «Б», Группа
1) тоабашта юкъе футболах
LEON-Хьалхален 26-ча тура
чудоагIаш. Наьсарен, Овша-
наькъан Рашида цIерагIча
боаринга тIа дIахьош хинна
вIашагIкхетар чакхдаьлар
1:0 чот йолаш, фусам-даьш-
кахьа совле йолаш.

Цо таро елар, аьгтув ца боа-
лаш лаьтта дукха ха хоадаеш,
гIалгIай клуба кхо очко яккха.
Ловзар дIадолалуш экспер-
таш хеташ бар, Селий мехкар-
ча хьаьшашкахьа совле хур-
гъа, аьнна. Диазза котбаьнна,
лакха моттиг дIалоацаш бар
уж турнира даькъ тIа. ХIаьта
а «Ангушт» чIоагIа а дика а
ловзаш хиларах; из деррига
тIехьашка дисар.

Иштта хала ловзар дIахьош,
шоллагIа бIал болаш, цкъа ше
йоагIагIа техача бургацо хо-
адабир цун мах. 54-гIа минут
йолаш, наьсархоша шоаш-
ца яхьебаьннийри наIарашка

хала хьал оттадир. Бургац
йолчахьа тIавахар 20 шу дав-
нна «Ангушта» полузащит-
ник Зайнавов Калимолла, цо
штрафной даькъ тIара хьаь-
ший голкипер тувлваь, нийса
бургац чутохарах чот хьай-
ийллар. Гуш ма хиллара, цох

цаI мара йоаца коталон бур-
гац хилар.

Юхейисача хана Хасавюр-
тара тоаба хьежар этта хьал
нийсде, бакъда «Ангушта»
вратарь керт а волаш хин-
нача тоабо, гIалат ца йоа-
лаш, дIадихьар ловзар, чот 1:0

йолаш.

«Ангушт» котъяьлар шийх
дог лаза баьхкарий самукъ-
адоаккхаш, цо гойтар Наьса-
рен футбола клуб таро йолаш
хилар дикагIарца нийсья-
ла, иштта ловзарашка ший
оамал дIагойта.

